

WYROK SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI (trzecia izba w składzie powiększonym)
z dnia 7 czerwca 2006 r.*

W sprawie T-613/97

Union française de l'express (UFEX), z siedzibą w Roissy-en-France (Francja),

DHL International SA, z siedzibą w Roissy-en-France,

Federal express international (France) SNC, z siedzibą w Gennevilliers (Francja),

CRIE SA, z siedzibą w Asnières (Francja),

reprezentowane przez adwokatów É. Morgana de Rivery'ego i J. Derenne'a,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Wspólnot Europejskich, reprezentowanej przez G. Rozeta i D. Triantafyllou, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

* Język postępowania: francuski.

popieranej przez

Republikę Francuską, reprezentowaną przez G. de Berguesa, R. Abrahama i F. Milliona, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

przez

Chronopost SA, z siedzibą w Issy-les-Moulineaux (Francja), reprezentowaną przez adwokatów V. Bouaziz Torron i D. Berlin,

oraz przez

La Poste, z siedzibą w Paryżu (Francja), reprezentowaną przez adwokata H. Lehmana, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

interwencji,

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji 98/365/WE z dnia 1 października 1997 r. w sprawie pomocy udzielonej przez Francję SFMI-Chronopost (Dz.U. 1998, L 164, str. 37),

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI
WSPÓLNOT EUROPEJSKICH (trzecia izba w składzie powiększonym),

w składzie: M. Jaeger, prezes, V. Tiili, J. Azizi, E. Cremona i O. Czúcz, sędziowie,
sekretarz: K. Andová, administrator,

uwzględniając wyrok Trybunału z dnia 3 lipca 2003 r.,

uwzględniając procedurę pisemną po przekazaniu sprawy przez Trybunał do ponownego rozpoznania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 15 czerwca 2005 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- ¹ Niniejszy wyrok został wydany po przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd na podstawie wyroku Trybunału z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawach połączonych Chronopost i in. przeciwko UFEX i in. (C-83/01 P, C-93/01 P i C-94/01 P, Rec. str. I-6993, zwanego dalej „wyrokiem Trybunału”), w którym uchylono wyrok Sądu z dnia 14 grudnia 2000 r. UFEX i in. przeciwko Komisji (T-613/97, Rec. str. II-4055, zwany dalej „wyrokiem Sądu”).

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu

- 2 Poczta francuska (zwana dalej „La Poste”), prowadząca działalność w warunkach monopolu prawnego w sektorze przesyłek zwykłych, stanowiła do końca 1990 r. integralną część francuskiej administracji. Od dnia 1 stycznia 1991 r. La Poste została zorganizowana w formie osoby prawnej prawa publicznego, zgodnie z przepisami ustawy 90-568 z dnia 2 lipca 1990 r. dotyczącej organizacji powszechnej usługi pocztowej i telekomunikacyjnej (JORF z dnia 8 lipca 1990 r., str. 8069, zwanej dalej „ustawą 90-568”). Ustawa ta upoważnia La Poste do prowadzenia niektórych otwartych na konkurencję rodzajów działalności, w szczególności świadczenia usługi przesyłki ekspresowej.
- 3 La Société française de messagerie internationale (Francuska spółka przesyłek międzynarodowych, zwana dalej „SFMI”) jest spółką prawa prywatnego, której, poczynając od końca 1985 r., powierzono zarządzanie usługą przesyłki ekspresowej świadczonej przez La Poste. Zakładowy kapitał akcyjny tego przedsiębiorstwa wynosił 10 mln franków francuskich (FRF) (około 1 524 490 EUR) i był podzielony między Sofipost (66%), kontrolowaną w całości przez La Poste spółkę holdingową, a TAT Express (34%), spółkę zależną spółki lotniczej Transport aérien transrégional (zwaną dalej „TAT”).
- 4 Szczegółowe warunki wykonywania i sprzedaży usługi przesyłki ekspresowej, świadczonej przez SFMI pod nazwą EMS/Chronopost, zostały określone w drodze zarządzenia francuskiego ministerstwa poczty i telekomunikacji z dnia 19 sierpnia 1986 r. Zgodnie z tym zarządzeniem La Poste miała obowiązek udzielenia SFMI wsparcia logistycznego i handlowego. Stosunki kontraktowe między La Poste i SFMI regulowały umowy, z których pierwsza była datowana na 1986 r.
- 5 W 1992 r. struktura działalności w zakresie przesyłki ekspresowej wykonywanej przez SFMI uległa zmianie. Sofipost oraz TAT utworzyły nową spółkę, Chronopost SA, w której w dalszym ciągu miały, odpowiednio, 66% i 34% akcji.

Spółka Chronopost, mająca do dnia 1 stycznia 1995 r. wyłączny dostęp do sieci La Poste, skoncentrowała się na usłudze krajowej przesyłki ekspresowej. Spółka SFMI została nabyta przez GD Express Worldwide France, spółkę zależną międzynarodowego przedsiębiorstwa joint venture australijskiej spółki TNT oraz poczt z pięciu krajów, a koncentracja ta została zatwierdzona w decyzji Komisji z dnia 2 grudnia 1991 r. (Sprawa IV/M.102 — TNT/Canada Post, DBP Postdienst, La Poste, PTT Poste i Sweden Post) (Dz.U. C 322, str. 19). SFMI prowadziła nadal działalność w zakresie międzynarodowej przesyłki ekspresowej, wykorzystując spółkę Chronopost (dalej zwaną „SFMI-Chronopost”) w charakterze przedstawiciela i usługodawcy zajmującego się przesyłkami międzynarodowymi we Francji.

- 6 Syndicat français de l'express international (SFEI), którego następcą prawnym jest Union française de l'express (UFEX) i którego członkami są trzy pozostałe skarżące, jest związkiem zawodowym prawa francuskiego skupiającym niemal wszystkie spółki świadczące usługi przesyłki ekspresowej, konkurencyjne względem SFMI-Chronopost.
- 7 W dniu 21 grudnia 1990 r. SFEI złożył skargę do Komisji, w której podniósł w szczególności, że wsparcie logistyczne i handlowe udzielane SFMI przez La Poste stanowiło pomoc w rozumieniu art. 92 traktatu WE (obecnie, po zmianie, art. 87 WE). W skardze zawiadomiono przede wszystkim o tym, że zapłata uiszczona przez SFMI z tytułu wsparcia udzielonego przez La Poste nie odpowiadała normalnym warunkom rynkowym. Zdaniem składającego skargę do Komisji, różnica między ceną rynkową takich usług a ceną rzeczywiście zapłaconą przez SFMI stanowiła pomoc państwa. Do skargi załączono analizę ekonomiczną — sporządzoną na wniosek SFEI przez firmę konsultingową Braxton Associés — mającą na celu obliczenie kwoty pomocy w latach 1986–1989.
- 8 Pismem z dnia 10 marca 1992 r. Komisja poinformowała SFEI o umorzeniu postępowania w sprawie złożonej do niej skargi. W dniu 16 maja 1992 r. SFEI i inne przedsiębiorstwa wniosły do Trybunału skargę o stwierdzenie nieważności tej decyzji. Trybunał orzekł o umorzeniu postępowania (postanowienie Trybunału z dnia 18 listopada 1992 r. w sprawie C-222/92 SFEI i in. przeciwko Komisji, nieopublikowane w Zbiorze) po wydaniu przez Komisję decyzji z dnia 9 lipca 1992 r. o cofnięciu decyzji z dnia 10 marca 1992 r.

- 9 Na żądanie Komisji Republika Francuska przekazała jej informacje pismem z dnia 21 stycznia, faksem z dnia 3 maja oraz pismem z dnia 18 czerwca 1993 r.
- 10 W dniu 16 czerwca 1993 r. SFEI i inne przedsiębiorstwa wniosły do sądu gospodarczego w Paryżu powództwo przeciwko SFMI, spółce Chronopost, La Poste i innym. Załączono do niego kolejną analizę sporządzoną przez firmę Braxton Associés, uaktualniającą dane zawarte w pierwszej analizie i przedłużającą okres, w odniesieniu do którego obliczano pomoc, do końca 1991 r. Wyrokiem z dnia 5 stycznia 1994 r. sąd gospodarczy w Paryżu zwrócił się do Trybunału z kilkoma pytaniami prejudycjalnymi dotyczącymi wykładni art. 92 i art. 93 traktatu WE (obecnie art. 88 WE), z których jedno dotyczyło pojęcia pomocy państwa w okolicznościach niniejszej sprawy. W załączeniu do swoich uwag z dnia 10 maja 1994 r. rząd francuski przedstawił Trybunałowi analizę ekonomiczną sporządzoną przez firmę Ernst & Young. W wyroku z dnia 11 lipca 1996 r. w sprawie SFEI i in. (C-39/94, Rec. str. I-3547, zwany dalej „wyrokiem w sprawie SFEI”) Trybunał orzekł, że „udzielenie wsparcia logistycznego i handlowego przez przedsiębiorstwo publiczne swoim spółkom zależnym prawa prywatnego prowadzącym działalność otwartą na wolną konkurencję może stanowić pomoc państwa w rozumieniu art. 92 traktatu, jeżeli zapłata otrzymana w zamian jest niższa od tej, jaka byłaby żądana w normalnych warunkach rynkowych” (pkt 62).
- 11 W tym czasie pismem Komisji z dnia 20 marca 1996 r. Republika Francuska została poinformowana o wszczęciu procedury przewidzianej w art. 93 ust. 2 traktatu. W dniu 30 maja 1996 r. skierowała do Komisji swoje uwagi w tej kwestii.
- 12 W dniu 17 lipca 1996 r. Komisja opublikowała w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* komunikat w sprawie wszczęcia procedury na podstawie art. 93 ust. 2 traktatu dotyczącej pomocy rzekomo przyznanej przez Francję spółce SFMI-Chronopost (Dz.U. C 206, str. 3).

- 13 W dniu 17 sierpnia 1996 r. SFEI przedstawił Komisji swoje uwagi w odpowiedzi na ten komunikat. Do uwag tych załączył on kolejną analizę ekonomiczną, sporządzoną przez firmę konsultingową Bain & Co. Ponadto SFEI rozszerzył przedmiot swojej skargi do Komisji z dnia 21 grudnia 1990 r. o pewne nowe elementy, w szczególności wykorzystywanie wizerunku marki La Poste, uprzywilejowany dostęp do anteny Radio France, ulgi celne i podatkowe oraz inwestowanie La Poste w budowę centrów spedycyjnych.
- 14 We wrześniu 1996 r. Komisja przekazała Republice Francuskiej uwagi SFEI. Republika Francuska w odpowiedzi wystosowała do Komisji pismo, do którego załączyła analizę ekonomiczną sporządzoną przez firmę konsultingową Deloitte Touche Tohmatsu (zwaną dalej „analizą Deloitte”).
- 15 Pismem z dnia 7 listopada 1996 r. SFEI domagał się od Komisji możliwości przedstawienia swego stanowiska w przedmiocie całości zawartego w aktach sprawy materiału. Z tego tytułu wniósł o podanie mu do wiadomości odpowiedzi rządu francuskiego już przekazanych Komisji, które nie znalazły się dotychczas w jego posiadaniu (tj. pism z dnia 21 stycznia 1993 r. oraz z dnia 18 czerwca 1993 r.) oraz, w miarę ich napływania, informacji uzupełniających dostarczonych Komisji przez rząd francuski.
- 16 Pismem z dnia 13 listopada 1996 r. Komisja odmówiła SFEI dostępu do wyżej wymienionych akt sprawy.
- 17 W dniu 21 kwietnia 1997 r. SFEI skierował do Komisji nowe pismo, w którym wniósł o poinformowanie go przez Komisję o dokładnym stopniu zaawansowania dochodzenia, a w szczególności o podanie mu do wiadomości, po pierwsze, odpowiedzi rządu francuskiego odnoszących się do pisma w sprawie wszczęcia formalnej procedury dochodzenia oraz uwag SFEI z dnia 17 sierpnia 1996 r., a po drugie, stanowiska i zamiarów Komisji. W dniu 30 kwietnia 1997 r. Komisja odmówiła podania do wiadomości dokumentów znajdujących się w jej posiadaniu, uzasadniając to ich ściśle poufny charakterem.

- 18 W dniu 1 października 1997 r. Komisja wydała decyzję 98/365/WE w sprawie pomocy państwa przyznanej SFMI-Chronopost przez Francję (Dz.U. 1998, L 164, str. 37, zwaną dalej „zaskarżoną decyzją”), o której zawiadomiła SFEI pismem z dnia 22 października 1997 r.
- 19 W zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła, że należy wyodrębnić dwie grupy środków. Grupa pierwsza obejmuje udzielenie przez La Poste, po pierwsze, wsparcia logistycznego polegającego na udostępnieniu SFMI-Chronopost infrastruktury pocztowej w celu przyjmowania, sortowania, przemieszczania i doręczania jej przesyłek, a po drugie, wsparcia handlowego polegającego na dostępie SFMI-Chronopost do klientów La Poste oraz wniesienie przez La Poste na rzecz SFMI-Chronopost jej kapitału handlowego. Grupa druga obejmuje środki szczególne, jak uprzywilejowany dostęp do anteny Radio France oraz ulgi podatkowe i celne.
- 20 Komisja uznała, że rozstrzygająca jest kwestia, czy „warunki transakcji między La Poste i SFMI-Chronopost [były] porównywalne do warunków równorzędnej transakcji między prywatną spółką dominującą, która również może znajdować się w sytuacji monopolu (przykładowo z powodu posiadania wyłącznych praw) i jej spółką zależną”. Zdaniem Komisji, żadna korzyść finansowa nie występuje, jeżeli wewnętrzne ceny towarów i usług wymienianych przez spółki wchodzące w skład tej samej grupy były „obliczane na podstawie kosztów łącznych (czyli kosztów całkowitych powiększonych o zwrot kapitału własnego)”.
- 21 W tym względzie Komisja zauważyła, że płatności dokonane przez SFMI-Chronopost nie pokrywały kosztów całkowitych w dwóch pierwszych latach prowadzenia działalności, lecz pokrywały wszystkie koszty z pominięciem wydatków poniesionych przez centralę oraz dyrekcje regionalne. Komisja uznała, po pierwsze, że nie było nieprawidłowości w tym, że w początkowym okresie działalności płatności dokonane przez nowe przedsiębiorstwo, czyli SFMI-Chronopost, pokrywały jedynie koszty zmienne. Po drugie, zdaniem Komisji, Republika Francuska

mogła wykazać, że od 1988 r. zapłata uiszczana przez SFMI-Chronopost pokrywała wszystkie koszty ponoszone przez La Poste, jak również zwrot kapitału własnego wniesionego przez tę ostatnią. Komisja obliczyła ponadto, że wewnętrzna stopa zwrotu (dalej zwana „IRR”) z inwestycji La Poste jako akcjonariusza znacznie przewyższała koszt kapitału spółki w 1986 r., czyli zwykłą stopę zwrotu żadaną przez inwestora prywatnego w podobnych okolicznościach. W konsekwencji, zdaniem Komisji, La Poste udzieliła swojej spółce zależnej wsparcia logistycznego i handlowego w normalnych warunkach rynkowych, a więc wsparcie to nie stanowiło pomocy państwa.

- 22 W odniesieniu do grupy drugiej, czyli różnego rodzaju środków szczególnych, Komisja uznała, że SFMI-Chronopost nie odniosła żadnej korzyści w odniesieniu do procedury odprawy celnej, opłaty skarbowej, podatków od wynagrodzeń czy terminów płatności. W opinii Komisji wykorzystywanie należących do La Poste pojazdów w charakterze nośnika reklamowego należało uznać za normalne wsparcie handlowe między spółką dominującą a spółką zależną, a SFMI-Chronopost — zdaniem Komisji — nie korzystała z preferencyjnego traktowania w odniesieniu do reklamy na antenie Radio France. Komisja mogła również ustalić, że zobowiązania podjęte przez La Poste podczas zatwierdzania przedsięwzięcia joint venture w decyzji Komisji z dnia 2 grudnia 1991 r. nie stanowiły pomocy państwa.

- 23 W art. 1 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła:

„Wsparcie logistyczne i handlowe udzielone przez La Poste swojej spółce zależnej, SFMI-Chronopost, inne transakcje finansowe między dwoma spółkami, związek między SFMI-Chronopost i Radio France, procedura celna stosowana względem La Poste i SFMI-Chronopost, system podatków od wynagrodzeń oraz opłat skarbowych mających zastosowanie wobec La Poste i jej inwestowania [...] w budowę centrów spedycyjnych nie stanowią pomocy państwa na rzecz SFMI-Chronopost” [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z tej decyzji poniżej].

- 24 W dniu 2 grudnia 1997 r. SFEI wezwał Komisję do podania mu do wiadomości, do dnia 17 grudnia 1997 r., wymienionych w zaskarżonej decyzji: faksu z dnia 3 maja 1993 r., pisma z dnia 30 maja 1996 r. i analizy Deloitte. W tym samym dniu skarżące zwróciły się również do francuskiego ministerstwa gospodarki, finansów i przemysłu o przekazanie im analizy Deloitte. W dniu 9 grudnia 1997 r. skarżące złożyły taki sam wniosek do komisji ds. dostępu do dokumentów administracyjnych.
- 25 Pismem z dnia 15 grudnia 1997 r. Komisja odrzuciła wniosek SFEI, powołując się na zasady postępowania dotyczące publicznego dostępu do dokumentów Komisji i Rady (Dz.U. 1993, L 340, str. 41). Komisja stwierdziła, że jeżeli wniosek dotyczy dokumentu znajdującego się w posiadaniu Komisji, lecz jego autorem jest inna osoba fizyczna lub prawna albo państwo członkowskie, wniosek ten należy skierować bezpośrednio do autora dokumentu. Komisja wskazała ponadto na wyjątki związane z ochroną tajemnicy handlowej i przemysłowej oraz ochroną poufności danych.
- 26 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 30 grudnia 1997 r. skarżące wniosły niniejszą skargę.
- 27 W dniu 12 marca 1998 r. skarżące złożyły wniosek incydentalny o przedstawienie dokumentów, mający na celu dostarczenie przez Komisję dokumentów wymienionych w decyzji, do których nie miały one dostępu przed jej wydaniem, czyli faksu z dnia 3 maja 1993 r., pisma z dnia 30 maja 1996 r., pisma zawierającego odpowiedź na uwagi SFEI z sierpnia 1996 r. oraz analizy Deloitte, tj. dokumentów skierowanych do Komisji przez rząd francuski. Pismem z dnia 7 maja 1998 r. Sąd wezwał Komisję do przedstawienia dwóch ostatnich z żądanych dokumentów. Dokumenty te zostały przekazane w dniu 26 maja 1998 r.
- 28 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 2 czerwca 1998 r. Republika Francuska złożyła wniosek o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta popierającego żądania strony pozwanej. Chronopost i La Poste złożyły wnioski tej samej treści pismami złożonymi w sekretariacie Sądu w dniu 5 czerwca 1998 r.

- 29 Postanowieniami prezesa czwartej izby Sądu w składzie powiększonym z dnia 7 lipca 1998 r. Republika Francuska, Chronopost i La Poste zostały dopuszczone do sprawy w charakterze interwenientów popierających żądania strony pozwanej.
- 30 W dniu 23 lipca 1998 r. skarżące złożyły w sekretariacie Sądu drugi wniosek incydentalny o przedstawienie dokumentów. Pismem z dnia 10 listopada 1998 r. Sąd podał do wiadomości stron decyzję o nieuwzględnieniu tego wniosku na tym etapie postępowania.
- 31 W replice skarżące wniosły o poufne traktowanie wszystkich dokumentów przedstawionych w załączniku 10 do repliki i umożliwienie dostępu do tych dokumentów wyłącznie Sądowi. Pismami z dnia 5 stycznia i 10 lutego 1999 r. skarżące wyjaśniły, że wniosek ten dotyczył jedynie La Poste i Chronopost. Postanowieniem z dnia 5 marca 1999 r. prezes czwartej izby Sądu w składzie powiększonym przychylił się do wniosku o poufne traktowanie niektórych danych dotyczących La Poste i Chronopost.
- 32 Skargę swą skarżące oparły na czterech zarzutach nieważności, z których pierwszy oparty został na „naruszeniu prawa do obrony, a w szczególności prawa dostępu do akt sprawy”, drugi na „niewystarczającym uzasadnieniu”, trzeci na „błędach w ustaleniach faktycznych i oczywistych błędach w ocenie”, czwarty natomiast na „błędnej interpretacji pojęcia pomocy państwa”. Zarzut czwarty został podzielony na dwie części, zgodnie z którymi Komisja nie zastosowała w należyty sposób pojęcia pomocy państwa, po pierwsze, nie uwzględniając normalnych warunków rynkowych w analizie zapłaty za wsparcie udzielone SFMI-Chronopost przez La Poste, a po drugie, wyłączając z zakresu tego pojęcia różnego rodzaju środki, z których miała skorzystać SFMI-Chronopost.

- 33 Sąd stwierdził częściową nieważność art. 1 zaskarżonej decyzji, przychylając się do pierwszej części zarzutu czwartego. W odniesieniu do pozostałych zarzutów i argumentów skarżących Sąd zbadał jedynie zarzut pierwszy, oparty na naruszeniu prawa do obrony oraz argumenty przedstawione w ramach zarzutu trzeciego, opartego na błędach w ustaleniach faktycznych i oczywistych błędach w ocenie, które nie były połączone z tymi uprzednio rozważanymi w ramach zarzutu czwartego. W obu przypadkach zarzuty przedstawione przez skarżące zostały oddalone.
- 34 Pismami złożonymi w sekretariacie Trybunału, odpowiednio, w dniu 19 i 23 lutego 2001 r. Chronopost, La Poste i Republika Francuska wniosły na podstawie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości odwołania od tego wyroku.
- 35 Na poparcie ich odwołania Chronopost, La Poste i Republika Francuska podniosły kilka zarzutów, z których pierwszy, oparty na naruszeniu art. 92 ust. 1 traktatu, wypływał z błędnej wykładni pojęcia „normalnych warunków rynkowych”.
- 36 Wyrokiem z dnia 3 lipca 2003 r. Trybunał uchylił wyrok Sądu, przychylając się do zarzutu pierwszego, przekazał sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd oraz orzekł, że rozstrzygnięcie o kosztach nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Przebieg postępowania po przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania

- 37 Sprawa została przydzielona czwartej izbie Sądu w składzie powiększonym. W związku ze zmianą składu izb Sądu przez decyzję Sądu z dnia 13 września 2004 r. (Dz.U. C 251, str. 12) do trzeciej izby w składzie powiększonym został przydzielony sędzia sprawozdawca i w konsekwencji niniejsza sprawa została przydzielona tej izbie.

- 38 Zgodnie z art. 119 § 1 regulaminu Sądu strona skarżąca i strona pozwana przedstawiły swoje uwagi na piśmie. Na podstawie art. 119 § 3 regulaminu stronie skarżącej i stronie pozwanej zezwolono na uzupełnienie uwag przedstawionych na piśmie. Interwenienci przedstawili swoje uwagi na piśmie, zgodnie z art. 119 § 1 regulaminu, po uzupełnieniu uwag przedstawionych na piśmie przez strony postępowania.
- 39 Na podstawie sprawozdania sędziego sprawozdawcy Sąd (trzecia izba w składzie powiększonym) zdecydował o otwarciu procedury ustnej oraz, w ramach środków organizacji postępowania przewidzianych w art. 64 regulaminu Sądu, wezwał strony do przedstawienia pewnych dokumentów i udzielenia odpowiedzi na piśmie na zadane pytania. Strony spełniły te żądania w wyznaczonym terminie.
- 40 Na rozprawie w dniu 15 czerwca 2005 r. wysłuchano wystąpień stron oraz ich odpowiedzi na pytania Sądu. Rozprawa zakończyła się wezwaniem Komisji oraz La Poste do przedstawienia pewnych dokumentów. Ponadto pozostałym uczestnikom postępowania wyznaczono termin na przedstawienie uwag dotyczących tych dokumentów. Skarżące przedstawiły swoje uwagi w wyznaczonym terminie.
- 41 Procedura ustna została zamknięta w dniu 23 sierpnia 2005 r.
- 42 Pismami złożonymi w dniu 30 września 2005 r. oraz w dniu 4 października 2005 r. Chronopost i La Poste wniosły o zezwolenie im na przedstawienie odpowiedzi na uwagi skarżących dotyczące dokumentów przedstawionych na sformułowane w trakcie rozprawy żądanie Sądu.

- 43 Postanowieniem z dnia 27 października 2005 r. Sąd (trzecia izba w powiększonym składzie), zgodnie z art. 62 regulaminu, zarządził ponowne otwarcie procedury ustnej.
- 44 Sąd przyjął również, zgodnie z art. 64 regulaminu, środek organizacji postępowania obejmujący włączenie do akt sprawy uwag przedstawionych przez Chronopost i La Poste odpowiednio w dniu 30 września 2005 r. i 4 października 2005 r. Uwagi pozostałych uczestników postępowania również zostały włączone do akt sprawy.
- 45 Procedura ustna została następnie ponownie zamknięta w dniu 19 grudnia 2005 r.

Żądania stron po przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania

- 46 Skarżące wnoszą do Sądu o:

- stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji;
- obciążenie pozwanej kosztami postępowania w sprawie T-613/97;
- solidarne obciążenie Republiki Francuskiej, Chronopost i La Poste kosztami postępowania w sprawach C-83/01 P, C-93/01 P i T-613/97 po przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania.

47 Komisja, popierana przez Republikę Francuską i La Poste, wnosi do Sądu o:

- oddalenie skargi;

- obciążenie skarżących kosztami postępowania w obydwu instancjach.

48 Chronopost wnosi do Sądu o:

- odrzucenie skargi jako niedopuszczalnej — tytułem żądania głównego — lub oddalenie jej jako bezzasadnej — tytułem żądania ewentualnego;

- obciążenie skarżących kosztami postępowania w obydwu instancjach.

Co do prawa

1. Uwagi wstępne

49 Po wydaniu wyroku przez Trybunał oraz przekazaniu niniejszej sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd, skarżące w istocie podtrzymują zarzuty drugi, trzeci i czwarty, podniesione w toku postępowania zakończonego wyrokiem Sądu, a mianowicie zarzut oparty na naruszeniu obowiązku uzasadnienia, zarzut oparty na niedokładnych ustaleniach faktycznych i oczywistych błędach w ocenie popełnio-

nych w analizie zapłaty za wsparcie udzielone przez La Poste oraz zarzut oparty na błędnej interpretacji pojęcia pomocy państwa. Ostatni z wymienionych zarzutów dzieli się na dwie części, oparte, po pierwsze, na błędnej interpretacji wynikającego z wyroku Trybunału pojęcia normalnych warunków rynkowych, a po drugie, na nieuwzględnieniu niektórych elementów składających się na pojęcie pomocy państwa.

- 50 Na wstępie należy przypomnieć, że Trybunał uchylił wyrok Sądu z powodu naruszenia prawa przy stosowaniu art. 92 ust. 1 traktatu. Zdaniem Trybunału, naruszenie to polega na stwierdzeniach Sądu, zgodnie z którymi Komisja miała obowiązek zbadania — w ramach dokonywanej przez nią analizy kwestii, czy wsparcie logistyczne i techniczne udzielone SFMI-Chronopost przez La Poste stanowiło pomoc państwa — czy łączne koszty poniesione przez La Poste w celu udzielenia tego wsparcia logistycznego odpowiadały czynnikom, jakie przedsiębiorstwo działające w normalnych warunkach rynkowych powinno było uwzględnić przy ustalaniu zapłaty za świadczone usługi. Sąd wywnioskował z tego, że Komisja była zobowiązana przynajmniej do zbadania, czy uzyskane przez La Poste świadczenie wzajemne było porównywalne z takim, jakiego żądałyby prywatna spółka finansowa lub prywatna grupa przedsiębiorstw, które nie prowadzą działalności w zmonopolizowanym sektorze, a które prowadzą politykę strukturalną, globalną lub sektorową, kierowaną długoterminowymi perspektywami. Trybunał wskazał, że we wspomnianej ocenie Sądu, naruszającej prawo, nie uwzględniono faktu, iż przedsiębiorstwo tego rodzaju co La Poste znajduje się w sytuacji bardzo różniącej się od sytuacji przedsiębiorstwa prywatnego prowadzącego działalność w normalnych warunkach rynkowych i w tym względzie wyjaśnił (pkt 34–40 wyroku Trybunału):

„34 La Poste powierzono świadczenie usług w ogólnym interesie gospodarczym w rozumieniu art. 90 ust. 2 traktatu WE (obecnie art. 86 ust. 2 WE) (wyrok Trybunału z dnia 19 maja 1993 r. w sprawie C-320/91 Corbeau, Rec. str. I-2533, pkt 15). Usługa tego rodzaju polega w istocie na obowiązku zapewnienia przyjmowania, przemieszczania i doręczania przesyłek na rzecz wszystkich użytkowników na całym terytorium danego państwa członkowskiego, na podstawie ujednoczonej taryfy pocztowej i przy podobnych wymogach jakości.

- 35 W tym celu La Poste powinna być wyposażona w znaczną infrastrukturę oraz środki («sieć pocztowa») umożliwiające jej świadczenie podstawowej usługi pocztowej wszystkim użytkownikom, w tym także na terenach o niskiej gęstości zaludnienia, na których taryfy nie pokrywałyby kosztów świadczenia tej usługi.
- 36 Z powodu cech charakterystycznych usługi, której świadczenie sieć La Poste jest zobowiązana zapewnić, utworzenie i utrzymanie tej sieci nie odpowiada czysto handlowej logice. Jak przypomniano w pkt 22 niniejszego wyroku, UFEX i in. przyznali zresztą, że taka sieć, z jakiej mogła korzystać SFMI-Chronopost, z pewnością nie jest siecią rynkową. W konsekwencji sieć ta nie mogłaby nigdy zostać utworzona przez prywatne przedsiębiorstwo.
- 37 Ponadto udzielanie wsparcia logistycznego i handlowego jest nierozdzielnie związane z siecią La Poste, ponieważ polega ono właśnie na oddaniu do dyspozycji sieci, która nie ma odpowiednika na rynku.
- 38 W tych okolicznościach, w braku jakiejkolwiek możliwości porównania sytuacji La Poste z sytuacją prywatnej grupy przedsiębiorstw, które nie wykonują działalności w zmonopolizowanym sektorze, »normalne warunki rynkowe«, z konieczności hipotetyczne, należy oceniać w odniesieniu do dostępnych obiektywnych i możliwych do sprawdzenia elementów.
- 39 W niniejszym przypadku koszty poniesione przez La Poste w celu udzielenia swojej spółce zależnej wsparcia logistycznego i handlowego mogą stanowić także obiektywny i możliwy do sprawdzenia element.

40 Na tej podstawie można wykluczyć istnienie pomocy państwa na rzecz SFMI-Chronopost, jeżeli — po pierwsze — zostanie ustalone, że żądane świadczenie wzajemne należycie pokrywa dodatkowe koszty zmienne poniesione wskutek udzielenia wsparcia logistycznego i handlowego, odpowiedni wkład w koszty stałe wynikające z wykorzystywania sieci pocztowej oraz właściwej wysokości zwrot kapitału własnego, o ile jest on przeznaczony na konkurencyjną działalność SFMI-Chronopost, a po drugie, jeżeli żadne przesłanki nie pozwalają na przypuszczenie, że te elementy zostały oszacowane poniżej ich wartości lub ustalone w sposób arbitralny”.

51 W świetle powyższej oceny Trybunału Sąd uważa, że w pierwszej kolejności należy zbadać zarzut oparty na naruszeniu obowiązku uzasadnienia. Pozostające ze sobą w związku zarzuty oparte na niedokładnych ustaleniach faktycznych i oczywistych błędach w ocenie, jak również błędnej interpretacji pojęcia pomocy państwa, zostaną łącznie rozważone w dalszej kolejności.

2. W przedmiocie zarzutu opartego na naruszeniu obowiązku uzasadnienia

Argumenty uczestników

52 Skarżące wskazują na fakt, że Komisja w zaskarżonej decyzji dokonała jedynie odesłania do analiz ekonomicznych, służących jej za podstawę, nie wyjaśniając, które z tych elementów wspomnianych analiz umożliwiły jej stwierdzenie braku pomocy na rzecz SFMI-Chronopost i mogą podlegać kontroli sądu wspólnotowego.

53 Skarżące utrzymują w pierwszej kolejności, że bezsporne jest, iż zaskarżona decyzja jest oparta przede wszystkim na wnioskach zawartych w analizie Deloitte, której przekazania skarżącym Komisja odmówiła i która, jako jedyna, mogła uzasadnić

treść zaskarżonej decyzji. Analiza Deloitte, która jest zasadniczym elementem uzasadnienia zaskarżonej decyzji, powinna była, zdaniem skarżących, zostać im podana do wiadomości najpóźniej w tym samym czasie co niekorzystna decyzja, w celu umożliwienia im skorzystania z ich praw.

- 54 W drugiej kolejności skarżące zwracają uwagę na niewystarczające uzasadnienie w odniesieniu do wsparcia logistycznego. Zdaniem skarżących, Komisja w zaskarżonej decyzji w ogóle nie wskazała, jakie elementy składają się na „koszty łączne”, które to koszty Komisja ustala szacunkowo dla wszystkich świadczeń charakteryzujących usługę przesyłki ekspresowej. Uzasadnienie Komisji w tej kwestii jest w opinii skarżących oczywiście niewystarczające do tego, by mogło zostać zrozumiane przez skarżące i podlegać kontroli Sądu, ponieważ nie wymienia ono okoliczności faktycznych, które doprowadziły Komisję do stwierdzenia, że „całkowita zapłata uiszczona przez SFMI-Chronopost z tytułu wsparcia logistycznego udzielonego przez La Poste była wyższa niż całkowita kwota kosztów operacyjnych w latach 1986–1995”, a zatem nie pozwala na stwierdzenie wystąpienia pomocy.
- 55 W trzeciej kolejności skarżące podnoszą, że uzasadnienie dotyczące wsparcia handlowego jest niewystarczające. Skarżące twierdzą, że Komisja w żaden sposób nie wskazała, jaka część „kosztów łącznych” odpowiada ustalonym przez nią szacunkowo kosztom wsparcia handlowego ani też nie wskazała, za co ta część stanowi zapłatę jako szczególne świadczenie z tytułu wsparcia handlowego. Skarżące dodają, że zbadanie tego byłoby trudne w braku definicji pojęcia „kosztów marketingu”. Skarżące uważają ponadto, że Komisja odpowiedziała jedynie w drodze niejasnych uwag krytycznych na przedstawione przez nie bardzo precyzyjne obliczenia dotyczące kosztów promocji usług SFMI oraz wartości wykorzystywania wizerunku marki La Poste.
- 56 Zdaniem skarżących Komisja powinna była włączyć do zaskarżonej decyzji otrzymane od rządu francuskiego tabele wyszczególniające koszty i nie mogła usprawiedliwić braku uzasadnienia troską o nieobciążanie zaskarżonej decyzji czy tajemnicą handlową. Skarżące podkreślają, że okres referencyjny pierwotnej skargi do Komisji (lata 1986–1990) był już „nieaktualny pod względem handlowym”. W konsekwencji, zdaniem skarżących, ocena Komisji jest oderwana od rzeczywistości, a uzasadnienie — niewystarczające.

- 57 W czwartej kolejności skarżące zauważają, że zaskarżona decyzja została uzasadniona w sposób wewnętrznie sprzeczny, równoznaczny z brakiem uzasadnienia, jeżeli chodzi o metodę zwaną „ekstrapolacją retrospektywną”. Zdaniem skarżących, Komisja wyjaśniła bowiem najpierw, że cena wsparcia logistycznego obliczana jest w drodze przemnożenia liczby dokonanych przesyłek lub ich ciężaru przez cenę jednostkową poszczególnych operacji, stwierdzając następnie, że do 1992 r. La Poste nie prowadziła księgowości analitycznej.
- 58 Skarżące wskazują jeszcze na to, że uzasadnienie zaskarżonej decyzji należy ocenić w zależności od okoliczności sprawy, które w niniejszej sprawie usprawiedliwiają szczególnie dogłębne uzasadnienie. Okoliczności takie stanowią, zdaniem skarżących, brak doręczenia, nadmierna długość postępowania administracyjnego (decyzja wydana 81 miesięcy po złożeniu pierwotnej skargi do Komisji), uznane przez Komisję znaczne trudności, w szczególności w odniesieniu do kwestii, czy wskazane w skardze środki mogły zostać uznane za pomoc państwa, uznane przez Komisję prawdopodobieństwo istnienia pomocy państwa, cofnięcie pierwszej decyzji odrzucającej skargę do Komisji po tym, jak stała się ona przedmiotem skargi o stwierdzenie nieważności, trwający trzy lata całkowity brak należytej staranności po stronie Komisji (między cofnięciem decyzji w dniu 9 lipca 1992 r. i publiczną rozprawą przed Trybunałem w sprawie zakończonej wyrokiem SFEI, czyli dniem 24 października 1995 r.), istnienie zawierającego wytyczne wyroku w sprawie SFEI, odmowa dostępu do akt sprawy, nawet po usunięciu ewentualnych danych poufnych, oraz umieszczenie spornych środków w wykazie niezgłoszonej pomocy. Skarżące dodają wreszcie, że kierowały do Komisji coraz bardziej precyzyjne analizy ekonomiczne.
- 59 Komisja uważa, że w przeciwieństwie do twierdzeń skarżących wskazała w zaskarżonej decyzji (w pkt D.1), jakie elementy składają się na „łączne koszty”. Komisja zwraca uwagę na to, że metoda zastosowana przez La Poste i zatwierdzona przez Komisję jest opisana w decyzji z uwzględnieniem jej poszczególnych etapów, jak również jej wyniku, czyli stopy pokrycia „łącznych kosztów” poniesionych przez La Poste w poszczególnych latach. Zdaniem Komisji, w celu zbadania, czy pomoc wystąpiła, wystarczy powołać się na zastosowaną metodę i osiągnięte wyniki, bez powtarzania odnośnych tabel, które nadmiernie obciążałyby tekst decyzji Komisji.

Dodaje ona, że orzecznictwo nie wymaga, aby uzasadnienie wyszczególniało wszystkie istotne okoliczności faktyczne i prawne, w szczególności gdy pojawia się kwestia wyboru z technicznego punktu widzenia.

- 60 Komisja zauważa, że zestawienie tych kosztów łącznych zostało jej udostępnione przez władze francuskie w dniu 30 maja 1996 r. Podział kosztów wprowadzał w zasadzie, z nieznacznymi wahaniami w różnych latach, rozróżnienie pomiędzy różnego rodzaju operacjami urzędów pocztowych, centrów sortowania i agencji pocztowych La Poste. Komisja dodaje, że wspomniane tabele zawsze odnosiły się do kosztów łącznych i przyrównywały te koszty do jednostkowych cen za podwykonanie każdego świadczenia w celu ustalenia rocznej stopy pokrycia. Komisja twierdzi, że te dane liczbowe miały charakter tajemnicy handlowej, ponieważ uwidaczniały one strukturę kosztów i przepływ środków finansowych między spółką dominującą i jej spółką zależną.
- 61 Chronopost podkreśla, że ciężący na Komisji obowiązek uzasadnienia względem składającego skargę do Komisji polega na przedstawieniu powodów uznania okoliczności faktycznych i prawnych wskazanych w tej skardze za niewystarczające dla udowodnienia istnienia pomocy państwa. Jednakże, zdaniem Chronopost, nie można wymagać szczegółowego uzasadnienia ani w odniesieniu do żadnego z wyborów dokonanych z technicznego punktu widzenia, ani w odniesieniu do kwestii, które w oczywisty sposób nie mają związku z przedmiotem sprawy, nie mają znaczenia bądź są wyraźnie drugorzędne.
- 62 Chronopost stwierdza, że uzasadnienie zaskarżonej decyzji jest wystarczające. Spółka podkreśla także, że Komisja nie jest zobowiązana do włączenia do zaskarżonej decyzji wszystkich analitycznych obliczeń księgowych. Chronopost wskazuje ponadto, że zarzucany brak uzasadnienia zaskarżonej decyzji nie został podniesiony ani przez Sąd, ani przez Trybunał, chociaż brak uzasadnienia jest bezwzględnie przeszkodą procesową i z tego tytułu może być podniesiony z urzędu. Chronopost jest zdania, że wbrew wnioskowi wyciąganym na podstawie orzecznictwa przez skarżące wystarczy, aby Komisja wskazała wykorzystane przez nią obliczenia.

Ocena Sądu

Przypomnienie orzecznictwa w zakresie uzasadnienia

- 63 Należy przypomnieć, że uzasadnienie, jakiego wymaga art. 190 traktatu WE (obecnie art. 253 WE), powinno być dostosowane do charakteru aktu i przedstawiać w sposób jasny i jednoznaczny rozumowanie instytucji, która wydała akt, pozwalając zainteresowanym poznać podstawy podjętej decyzji, a właściwemu sądowi dokonać jej kontroli. Wymóg uzasadnienia należy oceniać w odniesieniu do konkretnej sytuacji, w szczególności do treści aktu, charakteru powołanych argumentów, a także interesu, jaki w uzyskaniu informacji mogą mieć adresaci aktu lub inne osoby, których dotyczy on bezpośrednio i indywidualnie. Nie ma wymogu, by uzasadnienie wyszczególniało wszystkie istotne okoliczności faktyczne i prawne, ponieważ ocena, czy uzasadnienie aktu spełnia wymogi art. 190 traktatu, winna opierać się nie tylko na jego brzmieniu, ale także uwzględniać okoliczności jego wydania, jak również całość przepisów prawa regulującego daną dziedzinę (wyrok Trybunału z dnia 2 kwietnia 1998 r. w sprawie C-367/95 P Komisja przeciwko Sytraval i Brink's France, Rec. str. I-1719, pkt 63 i powołane orzecznictwo).
- 64 W odniesieniu w szczególności do decyzji Komisji stwierdzającej brak istnienia pomocy państwa wskazywanej w skardze do Komisji, Komisja jest w każdym razie zobowiązana do przedstawienia składającemu skargę powodów, dla których okoliczności faktyczne i prawne wskazane w złożonej do niej skardze były niewystarczające dla udowodnienia istnienia pomocy państwa. Jednakże Komisja nie jest zobowiązana do zajmowania stanowiska w przedmiocie kwestii, które w oczywisty sposób nie mają związku z przedmiotem sprawy, nie mają znaczenia bądź są wyraźnie drugorzędne (ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Sytraval i Brink's France, pkt 64).
- 65 Należy ponadto podkreślić, że w przypadku gdy Komisji przysługuje swobodne uznanie umożliwiające wykonywanie jej zadań, przestrzeganie gwarancji zapewnionych we wspólnotowym porządku prawnym w odniesieniu do postępowania

administracyjnego nabiera podstawowego znaczenia. Do gwarancji tych należą, między innymi, obowiązek rozpatrzenia przez właściwą instytucję w sposób rzetelny i bezstronny wszystkich elementów istotnych w danej sprawie oraz obowiązek wystarczającego uzasadnienia swoich decyzji (wyrok Trybunału z dnia 21 listopada 1991 r. w sprawie C-269/90 Technische Universität München, Rec. str. I-5469, pkt 14).

66 Ponadto, chociaż Komisja w uzasadnieniu decyzji podejmowanych przez nią w celu zapewnienia stosowania reguł konkurencji nie jest zobowiązana do rozważenia wszystkich okoliczności faktycznych i prawnych, które doprowadziły do wydania takiej decyzji, to jednak, na podstawie art. 190 traktatu, jest ona zobowiązana do wskazania przynajmniej tych faktów i względów, które są rozstrzygające dla struktury jej decyzji, umożliwiając tym samym sądowi wspólnotowemu oraz zainteresowanym stronom poznanie warunków zastosowania przez nią postanowień traktatu (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 15 września 1998 r. w sprawach połączonych T-374/94, T-375/94, T-384/94 i T-388/94 *European Night Services i in. przeciwko Komisji*, Rec. str. II-3141, pkt 95 i przywołane tam orzecznictwo).

67 Z orzecznictwa wynika również, że z wyjątkiem nadzwyczajnych okoliczności, uzasadnienie decyzji powinno znajdować się w jej głównej części i nie może zostać przedstawione po raz pierwszy i a posteriori przed sądem (zob. wyrok Sądu z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-295/94 *Buchmann przeciwko Komisji*, Rec. str. II-813, pkt 171 oraz ww. wyrok w sprawie *European Night Services i in. przeciwko Komisji*, pkt 95 i przywołane tam orzecznictwo). Należy bowiem przypomnieć, że zainteresowany powinien zostać poinformowany o uzasadnieniu w zasadzie w tym samym czasie co o niekorzystnej dla niego decyzji. Brak uzasadnienia nie może zostać uregulowany w ten sposób, że zainteresowany dowie się o uzasadnieniu decyzji w trakcie postępowania przed sądami wspólnotowymi (wyrok Trybunału z dnia 28 czerwca 2005 r. w sprawach połączonych C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P i C-213/02 P *Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji*, Rec. str. I-5425, pkt 463). Jeżeli zatem decyzja Komisji, w której stosuje ona art. 92 traktatu, zawiera istotne braki, Komisja nie może im zaradzić, wskazując po raz pierwszy przed Sądem na dane i inne elementy analizy pozwalające na stwierdzenie, że prawidłowo zastosowała ona art. 92 traktatu, chyba że chodzi o te elementy

analizy, które w trakcie wcześniejszego postępowania administracyjnego nie były kwestionowane przez żadną ze stron (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie *European Night Services* i in. przeciwko Komisji, pkt 96).

68 Z powyższego wynika, że argumentacja przedstawiona przez pełnomocników Komisji przed Sądem nie może zaradzić niedostatkowi uzasadnienia zaskarżonej decyzji (zob. wyrok Sądu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie T-93/02 *Confédération nationale du Crédit mutuel* przeciwko Komisji, Rec. str. II-143, pkt 126 i przywołane tam orzecznictwo).

69 W rzeczywistości sentencja i motywy decyzji, która musi być obowiązkowo uzasadniona na podstawie art. 190 traktatu, stanowią nierozdzieloną całość, co oznacza, że kiedy jej wydanie wchodzi w zakres kompetencji kolegium komisarzy, jedynie ono może, na podstawie zasady kolegialności, przyjmować jednocześnie jedno i drugie, a każda zmiana w motywach decyzji, która wychodzi poza zwykłą korektę ortograficzną lub gramatyczną należy do jego wyłącznej kompetencji (ww. wyrok w sprawie *Confédération nationale du Crédit mutuel* przeciwko Komisji, pkt 124, powołujący się na wyrok Trybunału z dnia 15 czerwca 1994 r. w sprawie C-137/92 P Komisja przeciwko BASF i in. Rec. str. I-2555, pkt 66–68).

70 W tym względzie należy przypomnieć, że sąd wspólnotowy w ramach skargi o stwierdzenie nieważności wniesionej na podstawie art. 173 traktatu WE (obecnie art. 230 WE) jest zobowiązany do ograniczenia się do zbadania zgodności zaskarżonego aktu z prawem. Usuwanie ewentualnego braku uzasadnienia ani uzupełnianie wspomnianego uzasadnienia Komisji poprzez dodanie bądź zastąpienie elementów, które nie wynikają z samej zaskarżonej decyzji nie jest zatem zadaniem Sądu.

71 Należy więc zbadać, czy zaskarżona decyzja, którą oparto na złożonych ocenach ekonomicznych, została wydana z poszanowaniem przytoczonych powyżej zasad. W szczególności — na podstawie orzecznictwa cytowanego w pkt 66–70 niniejszego wyroku — kwestię, czy Komisja przestrzegała obowiązku uzasadnienia, należy zbadać wyłącznie wobec motywów znajdujących się w głównej części samej zaskarżonej decyzji.

W przedmiocie zakresu kontroli przestrzegania obowiązku uzasadnienia w niniejszym przypadku

- 72 Należy przypomnieć, że Sąd jest zobowiązany do zbadania przestrzegania przez Komisję obowiązku uzasadnienia ciężącego na niej na podstawie art. 190 traktatu w odniesieniu do stwierdzenia przez nią braku pomocy państwa na rzecz SFMI-Chronopost. W świetle zasad podkreślonych przez Trybunał w jego wyroku i powtórzonych w pkt 50 niniejszego wyroku oznacza to w szczególności zbadanie, czy uzasadnienie zaskarżonej decyzji jest wystarczające. Badanie to obejmuje z jednej strony kwestię, czy żądane od SFMI-Chronopost świadczenie wzajemne pokrywa, po pierwsze, wszystkie dodatkowe koszty zmienne poniesione wskutek udzielenia wsparcia logistycznego i technicznego, po drugie, odpowiedni wkład w koszty wynikające z wykorzystywania sieci pocztowej a po trzecie, zwrot kapitału własnego we właściwej wysokości, o ile jest on przeznaczony na konkurencyjną działalność SFMI-Chronopost, a z drugiej strony — kwestię występowania przesłanek pozwalających na przypuszczenie, że te elementy zostały oszacowane poniżej ich wartości lub ustalone w sposób arbitralny.
- 73 W tym względzie Sąd uważa, że jeżeli powody, dla których Komisja odrzuciła metodę obliczania kosztów zaproponowaną przez skarżące, wynikają wyraźnie z uzasadnienia przedstawionego w pkt 49–56 zaskarżonej decyzji, uzasadnienie to musi zawierać również wystarczające wyjaśnienie w odniesieniu do sposobu, w jaki Komisja przy wykorzystaniu metody „kosztów łącznych” obliczyła i wyceniła koszty La Poste — w tym koszty uznane za istotne z tego tytułu przez Trybunał w wyroku wydanym w postępowaniu odwoławczym — oraz w odniesieniu do żadanego w tym względzie od SFMI-Chronopost świadczenia wzajemnego, aby Sąd mógł dokonać kontroli zgodności z prawem dokonanej przez Komisję oceny istnienia pomocy państwa. W tym kontekście należy odrzucić argument Chronopost, zgodnie z którym — ponieważ ani Sąd, ani Trybunał nie podniosły podnoszonego z urzędu zarzutu braku uzasadnienia — zaskarżona decyzja jest wystarczająco uzasadniona. Ani Sąd, ani Trybunał nie były bowiem zobowiązane do podniesienia braku uzasadnienia z tego tytułu, biorąc pod uwagę stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji przez Sąd w pierwszej instancji wyłącznie z powodu błędu co do prawa w stosowaniu art. 92 traktatu (pkt 64–79 wyroku Sądu) oraz ograniczenie kontroli Trybunału do zgodności z prawem oceny dokonanej przez Sąd w tej kwestii (pkt 31–42 wyroku Trybunału).

74 Sąd uznaje zatem za niezbędne zbadanie kwestii, czy Komisja uzasadniła swoją ocenę w wystarczającym stopniu, po pierwsze, w odniesieniu do pokrycia dodatkowych kosztów zmiennych poniesionych wskutek udzielenia wsparcia logistycznego i handlowego, po drugie, w odniesieniu do odpowiedniego wkładu w koszty stałe wynikające z wykorzystywania sieci pocztowej oraz po trzecie, w odniesieniu do właściwej wysokości zwrotu kapitału własnego.

W przedmiocie uzasadnienia zaskarżonej decyzji dotyczącego dodatkowych kosztów zmiennych poniesionych wskutek udzielenia wsparcia logistycznego i handlowego

75 W odniesieniu do dodatkowych kosztów zmiennych poniesionych wskutek udzielenia SFMI-Chronopost wsparcia logistycznego i handlowego przez La Poste, w motywie trzydziestym trzecim zaskarżonej decyzji wskazano, że:

„W celu obliczenia całkowitej kwoty wsparcia udzielonego SFMI-Chronopost, La Poste oblicza najpierw swoje bezpośrednie koszty operacyjne z pominięciem wydatków poniesionych przez centralę oraz dyrekcje regionalne, na podstawie zakresu produkcji (szereg operacji podstawowych) odpowiadającemu świadczonym usługom oraz rzeczywistej wielkości obrotu. Wydatki poniesione przez centralę i dyrekcje regionalne są następnie dzielone proporcjonalnie do kosztów własnych każdej usługi.

W odniesieniu do zakresu produkcji La Poste nie posiadała systemu księgowości analitycznej umożliwiającego jej obliczenie kosztów rzeczywistych związanych z udzielaniem SFMI-Chronopost wspomnianego wsparcia logistycznego. Do 1992 r. koszty te były obliczane na podstawie oszacowania. Usługi świadczone na rzecz SFMI-Chronopost były dzielone na poszczególne operacje, których czas wykonania do 1992 r. nie był mierzony. W celu ustalenia wysokości tych kosztów La Poste porównywała te usługi do istniejących usług pocztowych o podobnym

charakterze, w których czas wykonania poszczególnych operacji został już zmierzony i które zostały już wycenione (przykładowo wysłanie listu poleconego). W 1992 r. czas trwania i koszt tych operacji zostały obliczone z uwzględnieniem rzeczywistej wielkości obrotu przypadającego na przesyłki ekspresowe. Obliczenia te umożliwiły La Poste wycenę kosztów rzeczywistych udzielonego przez nią wsparcia logistycznego”.

76 W tym względzie Komisja w motywie pięćdziesiątym siódmym zaskarżonej decyzji stwierdziła:

„Komisja uważa, że wewnętrzne ceny, po których wymieniane są towary i usługi między spółkami należącymi do tej samej grupy, nie przynoszą jakiejkolwiek korzyści finansowej, jeżeli chodzi o ceny obliczone na podstawie kosztów łącznych (czyli kosztów całkowitych powiększonych o zwrot kapitału własnego). W niniejszym przypadku płatności dokonane przez SFMI-Chronopost nie pokrywały kosztów całkowitych w dwóch pierwszych latach eksploatacji, lecz pokrywały wszystkie koszty z pominięciem wydatków poniesionych przez centralę oraz dyrekcje regionalne. Komisja uznaje, że nie ma nieprawidłowości w takiej sytuacji, ponieważ w początkowym okresie działalności dochody z działalności nowego przedsiębiorstwa należące do grupy przedsiębiorstw mogą pokrywać jedynie koszty zmienne. Po ustabilizowaniu pozycji przedsiębiorstwa na rynku osiągnane przez nie dochody muszą przewyższać koszty zmienne, tak by mogło ono uczestniczyć w pokryciu kosztów stałych grupy. W pierwszych dwóch latach budżetowych (1986 i 1987) płatności dokonane przez SFMI-Chronopost pokrywały nie tylko koszty zmienne, ale także niektóre koszty stałe (przykładowo koszty nieruchomości i pojazdów mechanicznych). Francja wykazała, że od 1988 r. zapłata uiszczana przez SFMI-Chronopost w zamian za udzielone tej spółce wsparcie pokrywała wszystkie koszty poniesione przez La Poste oraz udział w zwrocie kapitału własnego. W konsekwencji wsparcie logistyczne i handlowe udzielone przez La Poste swojej spółce zależnej odbyło się na normalnych warunkach rynkowych i nie stanowiło pomocy państwa”.

77 Uzasadnienie to nie wskazuje wystarczająco dokładnie znaczenia, jakie Komisja zamierza nadać użytym tytułem tego uzasadnienia pojęciom z zakresu ekonomii

i księgowości, ani dokładnego charakteru kosztów badanych przez nią w celu uzasadnienia braku pomocy państwa, by umożliwić Sądowi dokonanie kontroli kwestii, czy koszty te rzeczywiście odpowiadają dodatkowym kosztom zmiennym poniesionym wskutek udzielenia wsparcia logistycznego i handlowego w rozumieniu wyroku Trybunału.

- 78 W odniesieniu bowiem do pojęcia bezpośrednich kosztów operacyjnych, wspomnianych w motywie trzydziestym trzecim zaskarżonej decyzji, Komisja w piśmie z dnia 27 maja 2005 r., przedstawionym w odpowiedzi na pytanie zadane na piśmie przez Sąd, wskazała jedynie, że chodziło o koszty przypisywalne. Komisja w piśmie tym dodała, że w La Poste wspomniane koszty przypisywalne obejmowały również część kosztów stałych, z pominięciem wydatków poniesionych przez centralę i dyrekcje regionalne.
- 79 W świetle zaś samej zaskarżonej decyzji nie jest możliwe ustalenie, jakie były bezpośrednie koszty operacyjne ani jakie są koszty, które w księgowości La Poste są bezpośrednio przypisywalne poszczególnym działaniom. Koszty przypisywalne są bowiem odmienne w różnych przedsiębiorstwach w zależności od używanego systemu księgowości.
- 80 Tytułem uzupełnienia Sąd stwierdza, że kwestia ta nie została również wyjaśniona z punktu widzenia złożonych w toku postępowania pism Komisji, których Sąd w żadnym przypadku nie może uwzględnić w ramach badania uzasadnienia zaskarżonej decyzji jako takiego (zob. pkt 66–70 niniejszego wyroku). W swoich pismach Komisja wyjaśnia, że, na podstawie analitycznej księgowości polegającej na właściwym podziale poszczególnych pozycji księgowych, podejście przyjęte w zaskarżonej decyzji miało na celu pogrupowanie poszczególnych wydatków (zewnętrzne nabycie towarów i usług, personel, amortyzacja i utrzymanie nieruchomości) według ich charakteru operacyjnego (działalność urzędów, transport, doręczanie, sortowanie, działalność finansowa) — w odniesieniu do kosztów bezpośrednich (zmiennych, czyli przypisywanych danemu przedmiotowi oraz stałych) — bądź charakteru strukturalnego (regionalne lub krajowe struktury administracyjne dla przesyłek lub usług finansowych, struktury wspólne) — w odniesieniu do kosztów pośrednich (wyłącznie stałych). Następnie wydatki pośrednie (stałe) o charakterze strukturalnym (zarówno wydatki wspólne, jak

i wydatki właściwe przesyłkom i usługom finansowym) zostały przypisane rodzajom działalności związanym z „przesyłkami” proporcjonalnie do kosztów operacyjnych (bezpośrednich) powstałych wskutek prowadzenia każdego z tych rodzajów działalności. W ten sposób dla czterech rodzajów działalności związanych z „przesyłkami” (przyjmowanie, doręczanie, sortowanie i przemieszczanie) koszty pośrednie (nieoperacyjne wydatki strukturalne obejmujące również wydatki na reklamę i wydatki handlowe centrali i departamentów) zostały przypisane proporcjonalnie do kosztów bezpośrednio wynikających z każdej z tych działalności. Jednostkowy koszt pracy (minuta pracy bądź przemieszczona tona) wynikałby z podzielenia łącznych kosztów rzeczywistych dotyczących każdego rodzaju działalności przez dokładną liczbę minut pracy (lub przemieszczonego ciężaru). Poprzez mnożenie tego kosztu jednostkowego przez czas przeznaczony na świadczenie usług na rzecz SFMI-Chronopost (lub przemieszczony ciężar) ustalonyby ogólny koszt usług świadczonych przez La Poste na rzecz jej spółki zależnej.

- 81 Sąd uważa, że wyjaśnienia te jedynie potwierdzają tezę, zgodnie z którą uzasadnienie zaskarżonej decyzji jako takiej jest zbyt ogólne, by umożliwić Sądowi kontrolę zgodności z prawem oceny dokonanej przez Komisję w odniesieniu do kwestii, czy wszystkie koszty poniesione wskutek udzielenia SFMI-Chronopost wsparcia logistycznego i handlowego przez La Poste zostały pokryte. Niewystarczający charakter uzasadnienia podkreśla ponadto fakt, że Komisja w zaskarżonej decyzji używa różnych pojęć z zakresu ekonomii i księgowości w nieprecyzyjny sposób. Lektura motywu pięćdziesiątego siódmego zaskarżonej decyzji, według którego „[w] pierwszych dwóch latach budżetowych (1986 i 1987) płatności dokonane przez SFMI-Chronopost pokrywały nie tylko koszty zmienne, ale także niektóre koszty stałe (przykładowo koszty nieruchomości i pojazdów mechanicznych)” nie pozwala bowiem na precyzyjne określenie, jakie były wspomniane „niektóre koszty stałe”, które miała pokryć spółka SFMI-Chronopost.
- 82 Ponadto zaskarżona decyzja nie zawiera wyjaśnienia kwestii, w jaki sposób usługi świadczone na rzecz SFMI-Chronopost zostały rozłożone na wiele operacji jednostkowych czy też w jaki sposób La Poste porównała te usługi do istniejących usług pocztowych o podobnym charakterze. Biorąc pod uwagę, że czas wykonania usług świadczonych na rzecz SFMI-Chronopost nie był mierzony przed 1992 r. oraz,

że do 1992 r. koszty rzeczywiste związane z udzielaniem SFMI-Chronopost wsparcia logistycznego i handlowego przez La Poste były obliczane na podstawie wyceny szacunkowej, niezbędne byłoby wyjaśnienie w zaskarżonej decyzji sposobu, w jaki to porównanie zostało przeprowadzone, aby adresat zaskarżonej decyzji i inni zainteresowani, jak również Sąd, mogli zbadać, czy w podejściu tym ewentualnie wystąpiły błędy w ustaleniach faktycznych lub błędy w ocenie.

83 Dokładne wyjaśnienia byłyby w szczególności konieczne, aby zbadać, w jaki sposób wsparcie handlowe udzielone SFMI-Chronopost przez La Poste zostało uwzględnione w kosztach łącznych. Tak jak usługi świadczone na rzecz SFMI-Chronopost, związane z danym produktem, zostały — zdaniem Komisji — wyodrębnione z pozostałego zakresu działalności La Poste, należało również uzasadnić istnienie i wysokość kosztów związanych ze wsparciem handlowym. Z wyjaśnień zawartych w zaskarżonej decyzji w żaden sposób nie wynika, w jaki sposób wsparcie to zostało uwzględnione przy obliczaniu kosztów łącznych.

84 W konsekwencji konieczne byłoby umieszczenie w zaskarżonej decyzji właściwego uzasadnienia w tym względzie i przynajmniej ogólnego streszczenia analitycznych obliczeń księgowych dotyczących usług świadczonych na rzecz SFMI-Chronopost, z ewentualnym usunięciem danych poufnych.

85 Z powyższego wynika zatem, że zaskarżona decyzja nie zawiera wystarczającego uzasadnienia oceny Komisji w odniesieniu do kosztów zmiennych poniesionych wskutek udzielenia wsparcia logistycznego i handlowego.

W przedmiocie uzasadnienia dotyczącego odpowiedniego wkładu w koszty stałe wynikające z wykorzystywania sieci pocztowej

- 86 W odniesieniu do wkładu w koszty stałe wynikające z wykorzystywania sieci pocztowej z trzydziestego trzeciego motywu zaskarżonej decyzji wynika, że „[w]ydatki poniesione przez centralę i dyrekcje regionalne są [...] dzielone proporcjonalnie do kosztów własnych każdej usługi”.
- 87 Należy zaznaczyć, że w świetle samej zaskarżonej decyzji nie jest możliwe określenie, jakie rodzaje kosztów zostały wliczone we wspomniane wydatki poniesione przez centralę i dyrekcje regionalne. W szczególności Sąd nie może sprawdzić, czy — jak twierdzi Komisja — część wydatków poniesionych przez centralę i dyrekcje regionalne stanowi koszty mogące zostać zaliczone do kosztów stałych będących następstwem wykorzystywania sieci pocztowej, które z tego tytułu powinny być zostać uwzględnione przy obliczaniu żądanego od SFMI-Chronopost świadczenia wzajemnego. Zaliczenie to ma szczególne znaczenie, biorąc pod uwagę, że Komisja stwierdziła także w zaskarżonej decyzji, iż wydatki poniesione przez centralę i dyrekcje regionalne La Poste nie zostały pokryte w całości przez zapłatę uiszczoną przez SFMI-Chronopost w 1986 r. i 1987 r. Przeciwnie, z trzydziestego trzeciego motywu zaskarżonej decyzji wynika, że stopa pokrycia łącznych kosztów wynosiła zaledwie 70,3% w 1986 r. i 84,3% w 1987 r.
- 88 Komisja w szczególności nie określiła dokładnie, jakie jej zdaniem były koszty stałe wynikające z wykorzystywania sieci La Poste przez SFMI-Chronopost. Zaskarżona decyzja nie precyzuje zwłaszcza tego, czy istnieją koszty stałe inne niż wydatki poniesione przez centralę i dyrekcje regionalne, które należało uwzględnić jako koszty stałe wynikające z wykorzystywania sieci pocztowej i które przypuszczalnie nie należały do kategorii dodatkowych kosztów zmiennych poniesionych wskutek udzielenia SFMI-Chronopost wsparcia logistycznego i handlowego. Sąd nie jest zatem w stanie sprawdzić, czy wkład w koszty stałe został dokonany w sposób prawidłowy z punktu widzenia wymogów postawionych w wyroku Trybunału.

89 W niniejszych okolicznościach uzasadnienie zaskarżonej decyzji jest zatem niewystarczające, ponieważ nie pozwala ono Sądowi na sprawdzenie, po pierwsze, czy wydatki poniesione przez centralę i dyrekcje regionalne obejmują koszty stałe wynikające z wykorzystywania sieci pocztowej, a po drugie, czy istniały inne koszty stałe La Poste związane z wykorzystywaniem sieci pocztowej, które powinny być zostać pokryte przez żądane od SFMI-Chronopost świadczenie wzajemne zgodnie z wymogami postawionymi przez Trybunał w wyroku wydanym w postępowaniu odwoławczym.

W przedmiocie uzasadnienia dotyczącego właściwej wysokości zwrotu kapitału własnego

90 W odniesieniu do zwrotu kapitału własnego Komisja stwierdza w motywie pięćdziesiątym siódmym zaskarżonej decyzji, że „Francja wykazała, że od 1988 r. zapłata uiszczana przez SFMI-Chronopost w zamian za udzielone spółce wsparcie pokrywała wszystkie koszty poniesione przez La Poste oraz udział w zwrocie kapitału własnego”. Jednakże zaskarżona decyzja nie wskazuje, jaki wkład został wniesiony przez SFMI-Chronopost w zwrot kapitału własnego La Poste.

91 Z zaskarżonej decyzji wynika oczywiście, że Komisja obliczyła IRR. Jednakże nie uściśla ona, czy obliczenie IRR zostało dokonane w celu udowodnienia, że spełnione zostało kryterium inwestora prywatnego czy też w celu obliczenia zwrotu kapitału własnego. W tym względzie w motywie pięćdziesiątym ósmym zaskarżonej decyzji wskazano jedynie, że „Komisja zbadała również kwestię, czy zachowanie La Poste jako akcjonariusza jest uzasadnione z handlowego punktu widzenia w świetle zasady inwestora działającego w warunkach gospodarki rynkowej” oraz że „w celu stwierdzenia, czy La Poste zachowała się jak inwestor działający w warunkach gospodarki rynkowej, Komisja musi zbadać zwrot dla spółki dominującej w kategoriach wypłaconej dywidendy i wzrostu wartości kapitału”.

92 Ponadto nawet przy założeniu, że obliczenie IRR, przedstawione w zaskarżonej decyzji, mogłoby posłużyć do analizy zwrotu kapitału własnego przeznaczanego na działalność konkurencyjną SFMI-Chronopost, to zaskarżona decyzja nie wskazuje konkretnie — aby stwierdzić brak pomocy państwa — kapitału, który w ocenie Komisji jest rzeczywiście przeznaczony na tę działalność. W tym względzie Komisja ogranicza się do stwierdzenia w motywie pięćdziesiątym dziewiątym zaskarżonej decyzji, że „[w] celu obliczenia IRR Komisja uwzględniła z jednej strony zastrzyk kapitału ze strony La Poste w 1986 r., a z drugiej strony, dywidendy wypłacone przez SFMI-Chronopost w latach 1986–1991 oraz wartość tej spółki w 1991 r.” Komisja w sześćdziesiątym drugim motywie zaskarżonej decyzji dodała również, że „obliczyła IRR oraz porównała ją do kosztu kapitału własnego SFMI-Chronopost w 1986 r. (13,65%), czyli w roku utworzenia i rozpoczęcia działalności spółki, co umożliwiło jej zbadanie, czy poziom rentowności całej inwestycji był wystarczający”, i wyciągnęła z tego wniosek, że „IRR obliczona przez Komisję znacznie przewyższa koszt kapitału spółki w 1986 r.” oraz że „[t]ransakcje finansowe przeprowadzone między La Poste i jej spółką zależną w latach 1986–1991 nie zawierały więc elementów pomocy”. W ten sposób zaskarżona decyzja jedynie wskazuje, po pierwsze, że Komisja uwzględniła zastrzyk kapitału ze strony La Poste w 1986 r., a po drugie, wskazuje transakcje finansowe przeprowadzone między La Poste i jej spółką zależną w latach 1986–1991, nie wskazując wystarczająco dokładnie, o które transakcje finansowe chodzi.

93 Ponadto nawet przy założeniu, że IRR odzwierciedla wystarczająco dokładnie zwrot kapitału własnego przeznaczony na działalność konkurencyjną SFMI-Chronopost, Sąd w każdym razie nie jest w stanie zbadać, czy ten ewentualny zwrot kapitału własnego został dokonany we właściwej wysokości w rozumieniu pkt 40 wyroku Trybunału, biorąc pod uwagę, że obliczenie IRR nie wynika z zaskarżonej decyzji.

W przedmiocie uzasadnienia dotyczącego ogólnego pokrycia kosztów

94 W odniesieniu do zawartych w motywie pięćdziesiątym siódmym zaskarżonej decyzji twierdzeń Komisji, zgodnie z którymi „[w] pierwszych dwóch latach

budżetowych (1986 i 1987) płatności dokonane przez SFMI-Chronopost pokrywały nie tylko koszty zmienne, ale także niektóre koszty stałe (przykładowo koszty nieruchomości i pojazdów mechanicznych)”, a „Francja wykazała, że od 1988 r. zapłata uiszczana przez SFMI-Chronopost w zamian za udzielone spółce wsparcie pokrywała wszystkie koszty poniesione przez La Poste oraz udział w zwrocie kapitału własnego”, należy stwierdzić, że mają one charakter ogólników. Zaskarżona decyzja nie zawiera bowiem szczegółowej analizy odrębnych etapów obliczania zapłaty za sporne wsparcie lub wydatków infrastrukturalnych przypisywanych udzielaniu wsparcia ani też obliczonych danych z analizy przypadających na nie kosztów. W tym względzie Komisja poprzestaje na stwierdzeniu, że koszty łączne La Poste zostały pokryte przez zapłatę ze strony SFMI-Chronopost, jednak bez dokładnego wskazania sumy i obliczeń, na podstawie których oparła swoją analizę i wnioski.

- 95 W tych okolicznościach nie jest możliwe zbadanie przez Sąd tego, czy zastosowana metoda oraz poszczególne etapy analizy przeprowadzonej przez Komisję są wolne od błędów i zgodne z zasadami ustalonymi w wyroku Trybunału w celu stwierdzenia istnienia pomocy państwa bądź jej braku.

W przedmiocie konieczności szczegółowego uzasadnienia

- 96 Należy przypomnieć ponadto, że zakres obowiązku uzasadnienia należy oceniać w zależności od okoliczności sprawy, które w danym przypadku mogą usprawiedliwiać bardziej szczegółowe uzasadnienie.
- 97 W niniejszym przypadku okoliczności usprawiedliwiające bardziej szczegółowe uzasadnienie wiążą się, po pierwsze, z faktem, że chodziło tu o jedną z pierwszych decyzji rozstrzygających złożoną kwestię w ramach stosowania przepisów z zakresu pomocy państwa, obliczania kosztów spółki dominującej prowadzącej działalność na zmonopolizowanym rynku i udzielającej wsparcia logistycznego i handlowego swojej

spółce zależnej, nieprowadzącej działalności na tymże rynku. Po drugie, cofnięcie pierwszej decyzji odrzucającej skargę do Komisji z dnia 10 marca 1992 r., po wniesieniu skargi o stwierdzenie nieważności i wydaniu przez Trybunał wyroku w sprawie SFEL, powinno było prowadzić Komisję do uzasadnienia jej punktu widzenia z tym większą starannością i precyzją w odniesieniu do podważanych kwestii. Wreszcie fakt, że skarżące przedstawiły w trakcie postępowania administracyjnego kilka analiz ekonomicznych, również powinien był spowodować przygotowanie przez Komisję dokładnego uzasadnienia, odpowiadającego na istotne argumenty skarżących, podparte wspomnianymi analizami ekonomicznymi.

- 98 W tych okolicznościach Sąd uznaje, że uzasadnienie zaskarżonej decyzji, ograniczające się do bardzo ogólnego wyjaśnienia zastosowanej przez Komisję metody oceny kosztów i uzyskanego wyniku końcowego, bez zaliczenia z wymaganą precyzją poszczególnych kosztów poniesionych przez La Poste wskutek udzielenia SFMI-Chronopost wsparcia logistycznego i handlowego oraz kosztów stałych wynikających z wykorzystywania sieci pocztowej, jak również bez uściślenia zwrotu kapitału własnego, nie odpowiada wymogom art. 190 traktatu.
- 99 W odniesieniu do argumentu Komisji, według którego dane liczbowe związane ze wspomnianymi obliczeniami mają charakter tajemnicy handlowej, wystarczy stwierdzić, że Komisja mogła lepiej wyjaśnić zastosowane metody i dokonane obliczenia bez ujawniania ewentualnych tajemnic handlowych. Możliwość tę zdają się zresztą potwierdzać wyjaśnienia przedstawione przez Komisję w toku postępowania, w szczególności w jej pismach i odpowiedziach na pytania zadane ustnie i pisemnie przez Sąd. W każdym razie Komisja mogła przedstawić dane oraz wersje analiz w formie z usuniętymi elementami poufnymi.
- 100 W konsekwencji należy stwierdzić, że zaskarżona decyzja nie pozwala Sądowi na sprawdzenie, czy rzeczywiście zostały poniesione poszczególne koszty wchodzące w zakres pojęcia kosztów łącznych zdefiniowanych przez Komisję w zaskarżonej decyzji, a także jaka była ich wysokość. Uzasadnienie zaskarżonej decyzji nie pozwala

więc Sądowi na zbadanie zgodności z prawem oceny Komisji dokonanej w tym względzie ani jej zgodności z wymogami ustalonymi przez Trybunał w wyroku wydanym w postępowaniu odwoławczym w celu stwierdzenia, że nie wystąpiła pomoc państwa.

- 101 Z powyższego wynika, że należy stwierdzić nieważność zaskarżonej decyzji z powodu braku uzasadnienia w zakresie, w jakim stwierdza się w niej, iż wsparcie logistyczne i handlowe udzielone SFMI-Chronopost przez La Poste nie stanowi pomocy państwa.

3. W przedmiocie zarzutu opartego na błędnej interpretacji pomocy państwa

Uwagi wstępne

- 102 Z uwagi na powyższe rozważania nie jest możliwe rozważenie argumentów podniesionych przez skarżące w pierwszej części zarzutu czwartego, opartych na zarzucanym braku pokrycia kosztów SFMI-Chronopost, niedoczeniu przez Komisję niektórych kwestii lub ich arbitralnym potraktowaniu, błędach w korektach rachunkowych popełnionych w załączniku 4 do sprawozdania Deloitte, nadzwyczaj wysokim poziomie IRR lub przyczynach rentowności SFMI-Chronopost.
- 103 W odniesieniu do pozostałych argumentów podniesionych przez skarżące w części pierwszej zarzutu czwartego, mianowicie zarzucanych oczywistych błędów związanych z metodą liniowej „ekstrapolacji retrospektywnej” oraz z brakiem stosowania przez La Poste we właściwym okresie księgowości analitycznej, zostaną one rozważone w następnej kolejności.

W przedmiocie błędnej interpretacji pojęcia normalnych warunków rynkowych

W przedmiocie zastosowania metody ekstrapolacji retrospektywnej

— Argumenty uczestników

- 104 Skarżące uważają, że biorąc pod uwagę, iż La Poste nie prowadziła w 1992 r. księgowości analitycznej, zastosowanie metody obliczeń zwanej ekstrapolacją retrospektywną w odniesieniu do lat 1986–1992 było nieuzasadnione. Skarżące podkreślają, że Komisja wiedziała o braku księgowości analitycznej przed wydaniem zaskarżonej decyzji. W tym względzie skarżące przypominają, że już w 1996 r. francuski urząd ds. konkurencji stwierdził, iż księgowość La Poste nie pozwala na podział wydatków poniesionych na poziomie sieci. W konsekwencji Komisja powinna była, zdaniem skarżących, nie zaakceptować metody oceny kosztów przyjętej przez La Poste na podstawie takiej księgowości.
- 105 Skarżące wyciągają z tego wnioski, że Komisja nie miała możliwości zaliczenia kosztów operacyjnych podwykonania poniesionych przez La Poste.
- 106 Skarżące wskazują na trzy błędy. Po pierwsze, całkowity jednostkowy koszt wytwarzania w odniesieniu do działalności prowadzonej w zakresie przesyłki ekspresowej nie jest stały, lecz znacznie maleje wraz ze wzrostem produkcji. Zdaniem skarżących, metoda obrona przez Komisję nie uwzględnia rosnących korzyści skali. W konsekwencji metoda ta prowadzi, zdaniem skarżących, do zaniżonego oszacowania kosztów świadczenia usług na rzecz SFMI-Chronopost w początkowym okresie, zwłaszcza że chodziło o ten rodzaj usług, w których na początku działalności należało ponosić wysokie koszty stałe. W tym względzie skarżące uważają, że obronie metody liniowej ekstrapolacji retrospektywnej doprowadziło do obniżenia kosztów w proporcji 3:1.

- 107 Po drugie, wybrany „deflator”, czyli stopa wzrostu kosztów wynagrodzeń, jest, zdaniem skarżących, niewłaściwy z ekonomicznego punktu widzenia. Skarżące utrzymują, że zmiana kosztów wynagrodzeń nie może stanowić „deflatora” kosztów La Poste, ponieważ koszt czynności związanych z przesyłkami SFMI-Chronopost w żaden sposób nie zależy od zmiany liczby pracowników La Poste. Skarżące dodają, że można było zatrudnić dużą liczbę pracowników z przyczyn koniunkturalnych lub do wykonywania czynności bez żadnego związku z działalnością SFMI-Chronopost. W celu uzyskania kosztów pojedynczej czynności (podwykonawstwo dla SFMI-Chronopost) należało wykorzystać, zdaniem skarżących, stopę wzrostu kosztu jednej minuty pracy w urzędach pocztowych i centrach sortowania. W opinii skarżących wykorzystanie „punktu 539”, czyli stopy wzrostu kosztu jednej minuty pracy, byłoby więc właściwsze.
- 108 Skarżące uważają, po trzecie, że Komisja powinna była wykorzystać faktury oparte na tabelach cen zbytu w miejsce metody ekstrapolacji retrospektywnej. Skarżące wyjaśniają, że zastosowanie metody ekstrapolacji retrospektywnej jest nieuzasadnione, ponieważ od 1986 r. La Poste i SFMI-Chronopost podpisywały umowy ściśle definiujące metodę ustalania kosztów łącznych podwykonania, które w rzeczywistości były wykorzystywane.
- 109 W tych okolicznościach skarżące twierdzą, że wykazały istnienie metody alternatywnej i bardziej precyzyjnej niż metoda ekstrapolacji retrospektywnej.
- 110 W odniesieniu do twierdzenia Komisji, zgodnie z którym argument dotyczący metody liniowej ekstrapolacji retrospektywnej stanowi nowy zarzut, skarżące podnoszą, że treść pojęcia „normalnych warunków rynkowych” została zmieniona w drodze interpretacji zawartej w wyroku Trybunału, nie zaś w drodze zarzutu skarżących. Skarżące utrzymują, że podniesiony przez nie zarzut zawsze dotyczył także kwestii, czy koszty poniesione przez La Poste wskutek udzielania wsparcia logistycznego były pokryte. Ponowne sformułowanie jednego z argumentów przedstawianych już w skardze przez skarżące jest, ich zdaniem, dopuszczalne. Skarżące dodają, że zmieniły jedynie sposób przedstawienia zarzutów, aby uwzględnić w nich wyrok Trybunału.

- 111 Skarżące dodają, że nie mogły poznać szczegółów metody ekstrapolacji retrospektywnej na podstawie zaskarżonej decyzji, ponieważ uzyskały dostęp do sprawozdania Deloitte dopiero w następstwie środków organizacji postępowania zastosowanych przez Sąd, oraz że z tego powodu ich argumentacja w przedmiocie metody ekstrapolacji retrospektywnej mogła zostać uściślona dopiero w replice.
- 112 Tytułem żądania głównego Komisja twierdzi, że krytyka dotycząca liniowego charakteru metody ekstrapolacji retrospektywnej, która, zdaniem skarżących, powinna uwzględniać oszczędności skali, stanowi nowy zarzut i z tego tytułu powinien on zostać odrzucony jako niedopuszczalny.
- 113 Tytułem żądania ewentualnego Komisja podnosi, że argumentacja dotycząca oszczędności skali miałyby sens wyłącznie w sytuacji, gdyby przedsiębiorstwo zaczęło tworzyć własną sieć ex novo. Tymczasem, zdaniem Komisji, SFMI-Chronopost powstała jedynie w wyniku zmian w ramach La Poste, która skutecznie realizuje w ten sposób, dzięki swojej sieci, ekonomię zakresu, wykonując działalność w dużym stopniu analogiczną do swej podstawowej działalności. Komisja przypomina, że w 1992 r. stosunek wielkości operacji Chronopost do operacji La Poste wynosił 1 : 3000.
- 114 Komisja przyznaje, że dopiero od 1992 r. wszystkie czynności związane z przesyłkami stały się przedmiotem precyzyjnego i jednolitego pomiaru czasowego oraz że wtedy wprowadzona została w ramach La Poste wiarygodna księgowość analityczna połączona z dokładniejszą metodą obliczania kosztów „jednostek pracy” w momencie poniesienia wydatków. Komisja dodaje, że z tego powodu musiała w odniesieniu do okresu poprzedniego przyjąć zaproponowaną przez ekspertów metodę ekstrapolacji retrospektywnej. Komisja podnosi, że metoda ta oparta była na wiarygodnych danych za 1992 r. i została zastosowana w odniesieniu do dokonanych w przeszłości operacji SFMI-Chronopost, które, począwszy od 1996 r., stanowiły corocznie pozycję księgową i były weryfikowane przez biegłych rewidentów.

- 115 Komisja utrzymuje, że wykorzystanie przez nią takiego rodzaju metodologii „uogólniającej” zostało przyjęte co do zasady przez Sąd w wyroku z dnia 27 lutego 1997 r. w sprawie FFSA i in. przeciwko Komisji (T-106/95, Rec. str. II-229, pkt 103 i nast.) wraz z danymi księgowymi, na podstawie których została zastosowana.
- 116 Komisja popierana przez Republikę Francuską utrzymuje, iż skarżące nie udowodniły, po pierwsze, że istnieje metoda alternatywna i bardziej precyzyjna, a po drugie, że Komisja oparła swą decyzję na niedokładnych ustaleniach faktycznych lub też, że przekroczyła granice swobodnego uznania w tym zakresie.
- 117 W odniesieniu do danych przedstawionych za 1992 r. Komisja podkreśla, że w dniu 24 maja 1996 r. władze francuskie przekazały korektę księgową za 1992 r. oraz obliczenia za lata 1986–1991, które odtąd były oparte na cenach rzeczywistych i kosztach jednostkowych z 1992 r. obliczonych według metody ekstrapolacji retrospektywnej, tak jak obliczenia dotyczące lat 1993–1995, oparte na danych księgowości analitycznej z danego roku.
- 118 Komisja przypomina, że Trybunał w swoim wyroku podkreślił, iż „normalne warunki rynkowe” należy oceniać w odniesieniu do dostępnych obiektywnych i możliwych do sprawdzenia elementów. Komisja wnioskuje z tego, że biorąc pod uwagę, iż księgowość istniejąca w 1992 r. była jedyną, która była dostępna, Komisja nie miała powodów do kwestionowania tych danych w braku innych, bardziej precyzyjnych danych.
- 119 W odniesieniu do „deflatora” użytego w metodzie ekstrapolacji retrospektywnej, którym była zmiana kosztów wynagrodzeń, Komisja twierdzi, że został on przyjęty jako wskaźnik zmiany kosztów, ponieważ został uznany za najbardziej reprezentatywny z kosztów całkowitych La Poste i umożliwiający aktualizację kosztów od 1992 r., gdyż koszty wynagrodzeń stanowiły około 75% kosztów La Poste. Komisja uważa, że dla tego okresu skarżące nie mogły zaproponować bardziej odpowiedniego wskaźnika. Zdaniem Komisji, pkt 539 jest wskaźnikiem zbyt niepełnym, ponieważ

istnieją dwa punkty 539, jeden dla urzędów pocztowych, a drugi dla sortowania, do których dodaje się „statystykę 742” dla doręczania oraz koszt przemieszczonego ciężaru. Komisja podnosi, że wybór bardziej ogólnego deflatora nie może stanowić oczywistego błędu w ocenie. Komisja zwraca również uwagę na to, że skarżące nie usiłowały nawet wykazać kosztów podwyższonych na podstawie alternatywnej metody w latach 1986–1992.

- 120 Komisja zauważa, że umowy taryfowe zawarte między La Poste i SFMI są niewłaściwe dla ustalenia kosztów łącznych, ponieważ ich celem jest określenie zapłaty za usługi eksploatacyjne, jak również wynagrodzenia handlowego La Poste. Komisja stwierdza, że aby stwierdzić, czy pomoc wystąpiła, rzeczywiście poniesione koszty łączne należało obliczyć w inny sposób, by następnie porównać je z uiszczoną zapłatą, w celu stwierdzenia, czy pomoc wystąpiła, czy nie.
- 121 Republika Francuska wyjaśnia, że La Poste była zobowiązana do prowadzenia księgowości wymaganej od przedsiębiorstw komercyjnych dopiero od 1991 r., w ramach ogólnej reformy wprowadzonej przez ustawę 90–568. Republika Francuska dodaje, że La Poste opracowała metody obliczania kosztów, które były w wystarczającym stopniu precyzyjne i jednolite i które od 1992 r. umożliwiły jej uszczegółowienie wyceny kosztów rzeczywistych ponoszonych z powodu działalności jej spółki zależnej. Republika Francuska uważa więc, że metoda przyjęta przez Komisję w zaskarżonej decyzji została oparta na elementach analizy najbardziej wiarygodnych kosztów, z należyтым uwzględnieniem specyficznej sytuacji przedsiębiorstwa tego rodzaju, jakim jest La Poste.

— Ocena Sądu

- 122 Na wstępie należy zbadać twierdzenie Komisji, według którego zarzut skarżących dotyczący metody ekstrapolacji retrospektywnej jest nowym zarzutem i z tego powodu jest on niedopuszczalny.

- 123 Artykuł 48 § 2 akapit pierwszy regulaminu stanowi, że nie można podnosić nowych zarzutów w toku postępowania, chyba że ich podstawą są okoliczności prawne i faktyczne ujawnione dopiero w toku postępowania.
- 124 W niniejszym przypadku wystarczy stwierdzić, że skarżące już w pkt 212–220 skargi wniesionej do Sądu kwestionowały metodę ekstrapolacji retrospektywnej, która prowadziła do oszacowania kosztów w latach 1986–1991 na podstawie kosztów poniesionych w 1992 r. Skarżące podniosły w szczególności, że „ekstrapolacja retrospektywna [...] z góry zakłada[ła], że koszty i ceny podwykonania zmieniają się w sposób ciągły i równoległy”. W ten sposób, objaśniając swoją argumentację w przedmiocie liniowego charakteru ekstrapolacji retrospektywnej, skarżące nie podniosły nowego czy odrębnego zarzutu, lecz rozwinęły zawartą w skardze argumentację w tej kwestii.
- 125 Należy również przypomnieć, że skarżące musiały wnieść skargę, nie mając dostępu do sprawozdania Deloitte ani też odpowiedzi rządu francuskiego. Dokumenty te zostały bowiem przekazane skarżącym dopiero po zastosowaniu środków organizacji postępowania w maju 1998 r.
- 126 W tym względzie należy zaznaczyć, że metoda ekstrapolacji retrospektywnej została wyjaśniona w zaskarżonej decyzji w sposób pobieżny, ponieważ jedynie motywy trzydziesty trzeci i czterdziesty trzeci zaskarżonej decyzji zawierają wyjaśnienia dotyczące tej metody. Z motywów tych nie wynika jednakże w sposób jednoznaczny, by ekstrapolacja retrospektywna miała charakter liniowy.
- 127 W tych okolicznościach nie można zarzucać skarżącym, że nie zakwestionowały w sposób szczegółowy liniowego charakteru metody ekstrapolacji retrospektywnej już we wniesionej przez nie skardze. Wynika z tego, że argumentacja dotycząca liniowego charakteru metody ekstrapolacji retrospektywnej jest dopuszczalna.

- 128 Co do jej istoty należy przypomnieć, że ocena Komisji dotycząca sposobu obliczania kosztów poniesionych przez La Poste wskutek udzielania wsparcia logistycznego i handlowego swojej spółce zależnej wymaga, w braku księgowości analitycznej, złożonej oceny ekonomicznej. Jeżeli Komisja przyjmuje akt wymagający złożonej oceny ekonomicznej, przysługuje jej szeroki zakres uznania, a akt ten podlega kontroli sądowej. Chociaż z zasady kontrola ta jest „pełna” w odniesieniu do kwestii, czy dany środek wchodzi w zakres stosowania art. 92 ust. 1 traktatu, jest ona ograniczona do zbadania przestrzegania uregulowań proceduralnych i dotyczących uzasadnienia, dokładności ustaleń faktycznych przyjętych w celu wydania spornego rozstrzygnięcia, braku oczywistych błędów w ocenie tych okoliczności faktycznych oraz braku nadużycia władzy. Do Sądu nie należy w szczególności zastąpienie oceny ekonomicznej autora aktu własną oceną (wyroki Sądu: z dnia 15 września 1998 r. w sprawach połączonych T-126/96 i T-127/96 BFM i EFIM przeciwko Komisji, Rec. str. II-3437, pkt 81, z dnia 12 grudnia 2000 r. w sprawie T-296/97 Alitalia przeciwko Komisji, Rec. str. II-3871, pkt 105 oraz z dnia 6 marca 2003 r. w sprawach połączonych T-228/99 i T-233/99 Westdeutsche Landesbank Girozentrale i Land Nordrhein-Westfalen przeciwko Komisji, Rec. str. II-435, pkt 282).
- 129 Należy wprawdzie przypomnieć, że metoda liniowej ekstrapolacji retrospektywnej polegała w niniejszym przypadku na zastosowaniu deflatora w postaci stopy wzrostu kosztów wynagrodzeń w odniesieniu do każdego produktu, przy użyciu za podstawę odpowiedniego kosztu z 1992 r., a następnie na przemnożeniu kosztu uzyskanego w ten sposób przez rozmiary działalności dotyczącej danego produktu w danym roku.
- 130 Skarżące kwestionują charakter liniowy ekstrapolacji retrospektywnej przede wszystkim z powodu tego, że metoda ta nie uwzględnia rosnącej korzyści skali. Zdaniem skarżących całkowity koszt jednostkowy czynności związanych z usługą przesyłki ekspresowej powinien się zmniejszać wraz ze wzrostem wielkości produkcji.
- 131 Rozumowanie to odnosi się do przypadku przedsiębiorstwa prywatnego rozpoczynającego swoją działalność, w szczególności zaś gdy tworzy ono ex novo swoją sieć dystrybucji. Rozumowanie to nie znajduje zastosowania do nowej działalności, stanowiącej jedynie niewielką część już prowadzonej działalności, której większość

kosztów stałych została już poniesiona. Natomiast w sektorze tego rodzaju jak sektor będący przedmiotem sporu w niniejszym przypadku, w którym koszty stałe są bardzo wysokie, lecz wynikają z samego istnienia sieci La Poste, i są niezależne od działalności spółki zależnej, nie można przychylić się do twierdzenia skarżących.

132 Ponadto skarżące nie zaprzeczają wyjaśnieniom Komisji, zgodnie z którymi, w szczególności, nie jest możliwe osiągnięcie rzeczywistych oszczędności skali, ponieważ operacje SFMI-Chronopost stanowią ułamek ogólnego obrotu La Poste.

133 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że skarżące nie udowodniły istnienia oczywistego błędu w ocenie przy wyborze metody liniowej ekstrapolacji retrospektywnej.

134 W odniesieniu do zakwestionowania przez skarżące wyboru roku, od którego dokonano ekstrapolacji retrospektywnej, należy przypomnieć, że do 1991 r. La Poste stanowiła część administracji francuskiej i nie była zobowiązana do prowadzenia księgowości analitycznej. Dopiero bowiem po wejściu w życie ustawy 90-568 obowiązki La Poste w zakresie księgowości zostały zrównane z obowiązkami przedsiębiorstw prywatnych.

135 Ponadto, w odniesieniu do wyboru 1992 r. jako punktu wyjściowego dla ekstrapolacji retrospektywnej kosztów, Komisja wskazała, bez sprzeciwu ze strony skarżących, że dopiero od 1992 r. precyzyjne pomiary czasu i księgowość analityczna pozwoliły na dokładne obliczenie kosztów świadczenia usług na rzecz SFMI-Chronopost.

- 136 Komisja była bowiem zobowiązana do znalezienia alternatywy dla nieistniejącej w ramach La Poste przed 1992 r. księgowości analitycznej. Biorąc pod uwagę, że księgowość z 1992 r. była pierwszą poprowadzoną według systemu księgowości analitycznej, Komisja miała prawo odnieść się do niej, tym bardziej iż — jak stwierdził w swym wyroku Trybunał — normalne warunki rynkowe należy oceniać w odniesieniu do dostępnych obiektywnych i możliwych do sprawdzenia elementów. Skarżące zresztą nie były w stanie udowodnić, że istniały inne, bardziej precyzyjne dane.
- 137 Ponadto fakt, że Komisja zarządziła brakowi księgowości analitycznej w La Poste przed 1992 r. poprzez zastosowanie metody ekstrapolacji retrospektywnej, należy do szerokiego zakresu swobodnego uznania, jakim dysponuje Komisja w tej dziedzinie.
- 138 W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić, że skarżące nie udowodniły istnienia oczywistego błędu w ocenie przy wyborze roku, na podstawie którego ekstrapolacja retrospektywna została przeprowadzona.
- 139 W odniesieniu do argumentów, które skarżące opierają na sprawozdaniu francuskiego trybunału obrachunkowego, należy przypomnieć, że skarżące nie wykazały, jakie obiektywne podstawy powinna była wykorzystać Komisja w miejsce księgowości La Poste z 1992 r. W ten sposób nawet przy założeniu, że księgowość La Poste z 1992 r. nie była analityczna, nie można wskazać na żaden oczywisty błąd w ocenie popełniony przez Komisję, biorąc pod uwagę, iż Komisja była uprawniona do wykorzystania księgowości La Poste, która to księgowość jako jedyna umożliwiała ocenę przedmiotu sporu w stosunku do kosztów rzeczywistych w rozumieniu wyroku Trybunału.
- 140 W odniesieniu do wybranego deflatora, czyli stopy wzrostu kosztów wynagrodzeń, odpowiadającej sumie wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne odprowadzanych przez pracodawców, Komisja wyjaśniła, że był to wybór logiczny, biorąc pod uwagę, że koszty wynagrodzeń stanowią 75% kosztów sieci operacyjnej La Poste.

- 141 Prawdą jest oczywiście, że stopa wzrostu kosztów wynagrodzeń związana jest z ogólną zmianą liczby pracowników La Poste oraz że wykorzystanie jednostkowego kosztu pracy w większym stopniu umożliwiłoby uzyskanie kosztu jednego rodzaju działalności. Jak wynika ze sprawozdania Deloitte z 1996 r., jeżeli koszt szacowany jest na 100 w 1992 r., a koszty płac zmieniły się o 5% między 1991 r. a 1992 r., koszt obliczony na podstawie ekstrapolacji retrospektywnej wynosił 95,2 w 1991 r.
- 142 Skarżące jednak nie wykazały, że twierdzenie Komisji, zgodnie z którym wynagrodzenia stanowią główny składnik kosztów La Poste, jest błędne i że w konsekwencji Komisja popełniła oczywisty błąd w ocenie przy wyborze deflatora w postaci kosztów płac. Skarżące nie wykazały również, że wykorzystanie innego deflatora prowadziłoby do wzrostu kosztów La Poste wynikających z metody ekstrapolacji retrospektywnej.
- 143 Ponadto w odpowiedzi na twierdzenia skarżących podniesione w trakcie postępowania przed Sądem, La Poste przedstawiła dwa dodatkowe sprawozdania sporządzone przez firmę konsultingową Deloitte, a mianowicie sprawozdania z 1999 r. i z 2004 r., w których przeprowadzono obliczenia na podstawie metody ekstrapolacji retrospektywnej przy użyciu punktu 539 (urzędy pocztowe) oraz średniego kosztu jednego pracownika. Wyniki obliczeń, przedstawione w załączniku 4 do sprawozdania z 1999 r. oraz na stronie 17 sprawozdania z 2004 r., wskazują na to, że użycie tych dwóch współczynników prowadziłoby do nieznacznego zmniejszenia łącznych kosztów La Poste w latach 1986–1992 w stosunku do użycia w charakterze deflatora kosztów wynagrodzeń. Obliczenia te wskazują zatem, że deflator proponowany przez skarżące nie doprowadziłby do zwiększenia kosztów łącznych La Poste z tytułu udzielenia wsparcia logistycznego i handlowego swojej spółce zależnej.
- 144 W konsekwencji należy stwierdzić, że skarżące nie zdołały udowodnić, iż metoda ekstrapolacji retrospektywnej doprowadziłaby do osiągnięcia innego wyniku, a zwłaszcza do wyniku zwiększającego koszty La Poste, gdyby Komisja wybrała inny deflator. Wynika z tego, że należy stwierdzić, iż skarżące nie udowodniły, iż Komisja popełniła przy wyborze deflatora oczywisty błąd w ocenie.

- 145 W odniesieniu do twierdzeń skarżących, według których Komisja powinna była wykorzystać umowy istniejące między La Poste i SFMI-Chronopost w miejsce metody ekstrapolacji retrospektywnej, wystarczy stwierdzić, że — jak uważa Komisja — umowy między La-Poste i SFMI-Chronopost są niewłaściwe dla ustalenia kosztów łącznych, ponieważ ich celem jest określenie zapłaty za usługi eksploatacyjne, jak również wynagrodzenia handlowego La Poste. Komisja słusznie bowiem podkreśla, że umowa taryfowa nie jest równoznaczna z księgowością analityczną, jest więc nieistotna dla obliczania kosztów.
- 146 Skarżące nie wyjaśniły zatem, w jaki sposób wykorzystanie tych umów mogłoby doprowadzić do dokonania wyceny kosztów poniesionych w związku z udzielaniem SFMI-Chronopost wsparcia logistycznego i handlowego dokładniejszej niż zastosowanie metody ekstrapolacji retrospektywnej.
- 147 W świetle powyższych rozważań należy odrzucić pierwszą część zarzutu czwartego w zakresie, w jakim związana jest ona z metodą ekstrapolacji retrospektywnej.

W przedmiocie nieuwzględnienia niektórych elementów pojęcia pomocy państwa

W przedmiocie przeniesienia klientów usługi Postadex

— Argumenty uczestników

- 148 Skarżące podnoszą, że Komisja naruszyła prawo, stwierdzając, iż nieodpłatne przeniesienie klientów usługi Postadex wchodziło w zakres stosunków między

przedsiębiorstwami wchodzącymi w skład jednej grupy. Zdaniem skarżących, po pierwsze, Komisja niesłusznie uznała, że nieodpłatne przeniesienie niematerialnych aktywów takich jak reputacja przedsiębiorstwa, jest normalnym zachowaniem charakteryzującym stosunek między spółką dominującą a spółką zależną. Zdaniem skarżących przeniesienie aktywów ze spółki dominującej do spółki zależnej w zasadzie albo stanowi podstawę do zapłaty, albo przyjmuje formę zastrzyku kapitału, albo też stanowi wierzytelność po stronie spółki dominującej. W opinii skarżących nieodpłatne przeniesienie aktywów rzadko byłoby w interesie spółki dominującej.

- 149 Skarżące oceniają, że gdyby wartość klientów usługi Postadex była określona przez niezależnego eksperta, oszacowana zostałaby na ponad 38 mln FRF (około 5 793 062 EUR). W istocie ostatni roczny obrót usługą Postadex w czasie przeniesienia odpowiadał tej wartości.
- 150 Skarżące podnoszą, że jeżeli Komisja uznaje szacunkową wartość klientów usługi Postadex (38 mln FRF) za zastrzyk kapitału ze strony La Poste na rzecz SFMI, TAT, z udziałem w wysokości 3,4 mln FRF (518 326,66 EUR) w kapitał całkowity w wysokości 10 mln FRF (1 524 490,17 EUR), dysponowałyby udziałem w kapitale nie w wysokości 34%, lecz jedynie 7%.
- 151 Skarżące twierdzą, po drugie, że Komisja nie uwzględniła faktu, że w przeciwieństwie do sytuacji prywatnej grupy, La Poste mogła utworzyć, finansować i rozwijać usługę Postadex, nienależącą do sektora zmonopolizowanego, właśnie przy użyciu zasobów pochodzących z prawnego monopolu. Zdaniem skarżących, Komisja naruszyła w tym przypadku własną praktykę decyzyjną w sektorze telekomunikacyjnym. W tym względzie skarżące powołują się na wytyczne w sprawie stosowania reguł konkurencji w sektorze telekomunikacyjnym (Dz.U. 1991, C 233, str. 2). Według tych wytycznych „subsydiowanie [krzyżowej] działalności podlegającej konkurencji dotyczącej usług czy urządzeń poprzez przenoszenie kosztów na działalność monopolistyczną może zakłócić konkurencję z naruszeniem art. 86”.

- 152 Skarżące dodają, po trzecie, że Komisja naruszyła prawo, uznając, iż przeniesienie klientów usługi Postadex — ponieważ nie przynosi ono żadnej gotówkowej korzyści SFMI-Chronopost — nie stanowi pomocy państwa na rzecz tej ostatniej. W tym względzie skarżące przypominają, że pojęcie pomocy państwa określa się w zależności od skutków spornego środka, nie zaś w zależności od charakteru przyznanej korzyści.
- 153 Komisja jest zdania, że przeniesienie klientów usługi Postadex nie spowodowało żadnych kosztów po stronie La Poste oraz że Trybunał w swoim wyroku odniósł się jedynie do zapłaty przeznaczonej na pokrycie kosztów.
- 154 Komisja uważa, że przeniesienie klientów usługi Postadex do SFMI-Chronopost jest bezpośrednią konsekwencją przeniesienia usługi przesyłki ekspresowej w ramach La Poste na spółkę zależną. Komisja podnosi ponadto, że klienci Postadex nie mieli wartości księgowej oraz że niemożliwe było zmierzenie korzyści gospodarczej, którą przedstawiał ten element. Z tych powodów Komisja jest zdania, że nie wystąpiła pomoc państwa.
- 155 Tytułem żądania ewentualnego Komisja przypomina, że przyjęła przedstawioną przez składających skargę wycenę na 38 mln FRF (około 5 793 062 EUR) w odniesieniu do wkładu Postadex w celu wykazania, iż wewnętrzna stopa zwrotu (IRR) pozostała wyższa niż koszt kapitału.
- 156 Komisja stwierdza, że z uwagi na to, iż wkład Postadex był zgodny z rzeczywistym stanem grupy i La Poste, jako inwestor, otrzymała zań odpowiednią zapłatę, nie uznała za konieczne przeprowadzenia dodatkowej oceny w odniesieniu do oceny zawartej w skardze do Komisji.

157 Komisja dodaje, że rzekome przeszacowanie udziału TAT w kapitale SFMI stanowi nowy zarzut, który nie wynika z okoliczności faktycznych ujawnionych w toku postępowania, a więc jest oczywiście niedopuszczalny. Tytułem żądania ewentualnego podnosi ona, że ponieważ zaskarżona decyzja dotyczyła kwestii, czy pochodząca od La Poste pomoc na rzecz SFMI-Chronopost stanowiła pomoc państwa, ewentualna pomoc na rzecz TAT powinna w zasadzie być przedmiotem odrębnej decyzji, której przedmiot byłby odmienny od przedmiotu zaskarżonej decyzji.

— Ocena Sądu

158 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że pojęcie pomocy państwa w rozumieniu art. 92 traktatu ma bardzo szeroki zakres zastosowania. Celem tego postanowienia jest bowiem zapobieżenie wpływowi na wymianę handlową między państwami członkowskimi przez korzyści przyznane przez władze publiczne w jakiejkolwiek formie, które sprzyjając niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, zakłócają konkurencję lub grożą jej zakłóceniem (wyroki Trybunału: z dnia 2 lipca 1974 r. w sprawie 173/73 Włochy przeciwko Komisji, Rec. str. 709, pkt 26 oraz z dnia 15 marca 1994 r. w sprawie C-387/92 Banco Exterior de España, Rec. str. I-877, pkt 12). Pojęcie pomocy obejmuje zatem nie tylko świadczenia pozytywne, jak subwencje, ale również interwencje, które w różny sposób zmniejszają ciężary normalnie obciążające budżet danego przedsiębiorstwa i które, nie będąc subwencjami w dosłownym znaczeniu tego słowa, mają taki sam charakter i identyczne skutki (ww. wyrok w sprawie Banco Exterior de España, pkt 13).

159 Należy podkreślić, że wśród pośrednich korzyści mających takie same skutki jak subwencja znajduje się dostawa towarów lub świadczenie usług na preferencyjnych warunkach (zob. wyrok Trybunału z dnia 20 listopada 2003 r. w sprawie C-126/01 GEMO, Rec. str. I-13769, pkt 29 i przywołane tam orzecznictwo).

- 160 Ponadto, w świetle utrwalonego orzecznictwa, art. 92 ust. 1 traktatu nie wprowadza rozróżnienia pomiędzy interwencjami państwowymi w zależności od ich przyczyn lub celów, ale definiuje te interwencje na podstawie ich skutków (zob. ww. wyrok w sprawie GEMO, pkt 34 i przywołane tam orzecznictwo).
- 161 W odniesieniu do przeniesienia klientów usługi Postadex Komisja stwierdza w istocie, że przeniesienie to nie pociągnęło za sobą żadnych kosztów, a więc nie udzielono pomocy państwa, mając na uwadze, że Trybunał w swoim wyroku odniósł się jedynie do wynagrodzenia przeznaczonego na pokrycie kosztów.
- 162 Jednakże nie można przyjąć argumentacji Komisji, zgodnie z którą przeniesienie klientów Postadex było logiczną konsekwencją utworzenia spółki zależnej, a więc z tego powodu nie stanowiło ono pomocy państwa.
- 163 W pierwszej kolejności należy odnotować, że chodzi tu o odrębny środek w postaci wsparcia logistycznego i handlowego.
- 164 Bezsporne jest bowiem, że La Poste przeniosła klientów usługi Postadex do SFMI-Chronopost, nie żądając żadnego świadczenia wzajemnego. Z odpowiedzi Komisji udzielonych na pytania Sądu wynika, że SFMI-Chronopost nie wynagrodziła w żaden sposób przeniesienia klientów Postadex.

- 165 Klienci Postadex stanowili jednak aktywa niematerialne o wartości gospodarczej. Należy ponadto przypomnieć, że La Poste mogła utworzyć usługę Postadex właśnie przy użyciu zasobów pochodzących z monopolu prawnego. Przeniesienie takich aktywów niematerialnych stanowi korzyść dla beneficjenta.
- 166 Podobnie decyzja o przeniesieniu klientów usługi Postadex do SFMI-Chronopost może zostać przypisana państwu. Szczegółowe warunki wykorzystywania i komercjalizacji usługi przesyłki ekspresowej, świadczonej przez SFMI pod nazwą EMS/Chronopost, zostały bowiem określone w drodze zarządzenia francuskiego ministerstwa poczty i telekomunikacji z dnia 19 sierpnia 1986 r.
- 167 Należy zatem stwierdzić, że przeniesienie klientów usługi Postadex do SFMI-Chronopost stanowi pomoc państwa, biorąc pod uwagę, że SFMI-Chronopost nie spełniło żadnego na rzecz La Poste świadczenia wzajemnego.
- 168 Stwierdzenie powyższe nie może zostać podważone uwagą Komisji, jakoby klienci Postadex nie mieli wartości księgowej.
- 169 Nawet jeżeli chodzi tu o element trudny do ilościowego określenia, nie oznacza to, że jest on pozbawiony wartości. W tym względzie należy przypomnieć, że tworzenie list adresowych i obrót nimi dla potrzeb niektórych rodzajów działalności stanowią same w sobie działalność gospodarczą.

- 170 W niniejszym przypadku bezsporne jest, jak zresztą wynika z pisma władz francuskich z dnia 21 stycznia 1993 r., że umowy klientów usługi Postadex zostały przeniesione do SFMI. Ponadto sprawozdanie rady administracyjnej SFMI z dnia 12 maja 1987 r. wskazuje, że „przeniesienie działalności Postadex do Chronopost odbywało się stopniowo w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca 1986 r.” oraz że „można było oceniać, że przeniesienie to do tego dnia odbyło się bez znaczącej utraty klientów”.
- 171 Z powyższego wynika, że Komisja naruszyła prawo, uznając, że przeniesienie klientów Postadex nie stanowiło pomocy państwa, gdyż nie przynosiło żadnej wymiernej korzyści. Należy zatem stwierdzić nieważność zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim Komisja uznała, że przeniesienie Postadex przez La Poste do SFMI-Chronopost nie stanowiło pomocy państwa.

W przedmiocie wizerunku marki La Poste

— Argumenty uczestników

- 172 Skarżące utrzymują, że Komisja naruszyła prawo, uznając, że wizerunek marki La Poste nie stanowił elementu odrębnego od przeniesienia usługi Postadex lub dostępu do sieci. Skarżące podkreślają, że wizerunek marki La Poste należy do aktywów niematerialnych i ma sam w sobie wartość gospodarczą, wynikającą z całokształtu elementów przedstawiających La Poste (żółty kolor, logo i symbol). W tym względzie skarżące zaznaczają, że wartość gospodarcza wizerunku marki La Poste stanowi znaczną przewagę nad konkurencją, która to przewaga może być

rozstrzygająca przy opanowaniu danego rynku. Skarżące oprócz tego uważają, że jeżeli przedsiębiorstwo opanuje istotną część rynku dzięki przewadze, jaką stanowi wizerunek marki, przewaga ta jest ostateczna.

173 Nieodpłatne przeniesienie na rzecz SFMI-Chronopost wizerunku marki La Poste, mającego znaczną wartość gospodarczą i finansowanego z wpływów czerpanych z monopolu, w opinii skarżących stanowi więc pomoc państwa.

174 Skarżące twierdzą, że nawet jeżeli używanie wizerunku La Poste jako takie nie pociągnęło za sobą kosztów po stronie La Poste, należy jednak wziąć pod uwagę „koszty alternatywne”. Skarżące są zdania, że wyrok Trybunału odnosi się do kosztów rzeczywistych jedynie w zakresie, w jakim chodzi o dostęp do sieci, który nie odpowiada czysto handlowej logice. Jednak w sytuacji, gdy La Poste umożliwia swojej spółce zależnej używanie, przykładowo, swoich pojazdów w celach reklamowych, powinna domagać się zapłaty z tego tytułu.

175 Komisja utrzymuje, że wizerunek marki nie pociąga żadnych kosztów ani utraty dochodów po stronie La Poste, które nie byłyby już uwzględnione przy metodzie kosztów łącznych. Stwierdza ona, że skarżące w dalszym ciągu prowadzą argumentację nie w stosunku do kosztów, lecz korzyści „narastających”, usiłując ustalić „właściwe” wynagrodzenie SFMI-Chronopost. Podejście takie nie jest zgodne z podejściem „kosztów łącznych”, które jest ogólną metodą uwzględniającą nawet koszty amortyzacji i utrzymania pomieszczeń biurowych spółki dominującej.

176 Komisja dodaje, że nie ma popytu ani zainteresowania ani miejscami reklamowymi, ani wizerunkiem La Poste.

— Ocena Sądu

- 177 Nawet przy założeniu, że wizerunek marki La Poste należy do aktywów niematerialnych, to nie musi wcale z tego wynikać, iż jego używanie jest elementem odrębnym od wsparcia logistycznego i handlowego udzielonego SFMI-Chronopost przez La Poste. Ponieważ nic nie wskazuje na to, że wizerunek marki wynika z takiego odrębnego przeniesienia, należy stwierdzić, iż używanie wizerunku marki La Poste wynika raczej z samego udzielania wspomnianego wsparcia logistycznego i handlowego i stanowi jego uzupełniający element. Wniosku tego nie podważają informacje przedstawione przez skarżących w załączniku 4 do ich uwag na piśmie. Skarżące odnoszą się wyłącznie do reklam La Poste przedstawiających Chronopost jako jedną ze swoich usług, jak również do oświadczeń SFMI-Chronopost stwierdzających jej pragnienie „wykorzystania kontaktów La Poste z ważnymi dostawcami w celu zbliżenia się do niektórych potencjalnych klientów na jak najlepszych warunkach”. Przeciwnie, okoliczności te potwierdzają uzupełniający charakter używania wizerunku marki La Poste w stosunku do wsparcia logistycznego i handlowego udzielonego przez La Poste w zamian za świadczenie wzajemne, które — jak twierdzi — było co najmniej równe jej kosztom łącznym.
- 178 Z powyższego wynika, że Komisja nie popełniła błędu, uznając, iż używanie wizerunku La Poste przez jej spółkę zależną nie stanowi pomocy państwa odrębnej od wynagrodzenia kosztów łącznych La Poste. W tym względzie należy jednak również przypomnieć, że — mając na uwadze stwierdzenia przedstawione w pkt 72–85 niniejszego wyroku w ramach oceny zarzutu opartego na naruszeniu obowiązku uzasadnienia — Sąd nie może zbadać, czy wymogi pomocy państwa zostały spełnione w odniesieniu do udzielenia SFMI-Chronopost wsparcia logistycznego i handlowego, włączając w to wykorzystywanie wizerunku marki La Poste.
- 179 W świetle powyższych rozważań należy uwzględnić drugą część zarzutu czwartego — w odniesieniu do przeniesienia usługi Postadex — i odrzucić ją w zakresie dotyczącym wykorzystywania wizerunku marki La Poste.

4. *W przedmiocie zarzutu opartego na oczywistych błędach w ocenie i niedokładnych ustaleniach faktycznych*

Uwagi ogólne

180 W odniesieniu do zarzutu trzeciego, opartego na oczywistych błędach w ocenie i niedokładnych ustaleniach faktycznych, część argumentów podniesionych w ramach tego zarzutu została już odrzucona w wyroku Sądu i nie była przedmiotem odwołania do Trybunału. Chodzi tu w szczególności o reklamę na antenie Radio France, procedurę odprawy celnej przesyłek SFMI-Chronopost oraz opłatę skarbową (ww. wyrok Sądu, pkt 95–124). W odniesieniu do pozostałych argumentów, z pkt 92 i 93 wyroku Sądu, jak również z pism skarżących, wynika, że łączą się one z zarzutami zbadanymi już w tym wyroku. Wynika to wyraźnie z uwag na piśmie złożonych przez skarżące (pkt 84). W istocie jedyną częścią niniejszego zarzutu nieważności, która nie została rozważona, jest część dotycząca zarzucanej korzyści odniesionej przez SFMI-Chronopost z nieopodatkowania La Poste podatkiem od wartości dodanej (podatek VAT) i opodatkowania jej obniżoną stawką podatku od wynagrodzeń.

Argumenty uczestników

181 Argumenty skarżących sprowadzają się w istocie do twierdzenia, że La Poste podlegała ujednoliconej stawce podatku od wynagrodzeń w wysokości 4,25%, podczas gdy inne przedsiębiorstwa podlegały średniej stawce w wysokości 9,15%. Zdaniem skarżących, ulga ta została przyznana na rzecz SFMI-Chronopost ze względu na to, że nawet gdyby SFMI-Chronopost pokrywała koszty łączne La Poste, koszty te były niższe od kosztów, które musiałoby ponieść zwykłe przedsiębiorstwo.

- 182 Skarżące kwestionują ocenę Komisji, zgodnie z którą podatek VAT naliczony od nabytych towarów wyszedł poza zrównoważenie korzyści odniesionej przez La Poste z faktu opodatkowania jej obniżoną stawką podatku od wynagrodzeń. Skarżące dodają, że La Poste nie była z mocy prawa opodatkowana podatkiem od wynagrodzeń z tego samego tytułu, co wszystkie inne przedsiębiorstwa, które nie były opodatkowane podatkiem VAT w odniesieniu do co najmniej 90% ich obrotu. Skarżące wskazują, że zwykła stawka podatku od wynagrodzeń wynosi 4,25%, lecz osiąga ona 8,50% w odniesieniu do części indywidualnych rocznych wynagrodzeń w wysokości między 40 780 FRF (6 216,87 EUR) i 81 490 FRF (12 423,07 EUR) oraz 13,60% w odniesieniu do części wspomnianych wynagrodzeń przewyższających kwotę 81 490 FRF (12 423,07 EUR). Skarżące twierdzą, że do dnia 1 września 1994 r. La Poste była objęta ujednoliconą obniżoną stawką podatku od wynagrodzeń w wysokości 4,25%, obliczaną od samych wynagrodzeń (z wyłączeniem premii i korzyści w naturze). W konsekwencji korzyść wynikająca z zastosowania tej obniżonej stawki w porównaniu ze średnią zrównoważoną stawką w wysokości 9,15% (w zależności od struktury kosztów wynagrodzeń) jest w opinii skarżących oczywista. Skarżące są zdania, że zrównoważenie korzyści wynikające z nieopodatkowania podatkiem VAT nie miało miejsca, lecz przeciwnie — zastosowanie obniżonej stawki podatku prowadziło do utraty zarobku po stronie państwa.
- 183 Skarżące podkreślają również, że pod względem podatku od wynagrodzeń i podatku VAT sytuacji La Poste nie można porównać z ich sytuacją i sprowadzić do wspólnego mianownika. Podstawą podatku od wynagrodzeń są bowiem koszty wynagrodzeń poniesione przez przedsiębiorstwa, podczas gdy podstawę opodatkowania podatkiem VAT stanowi dostawa towarów i świadczenie usług. Zwykła stawka podatku VAT w wysokości 20,6% oraz stawki podatku od wynagrodzeń w wysokości 4,25, 8,50 lub 13,60% są zupełnie nieporównywalne. W ten sposób skarżące kwestionują wielkość obciążeń La Poste z powodu zwolnienia jej od podatku VAT.
- 184 Skarżące utrzymują również, że wyrównanie ulgi podatkowej za pomocą innych poniesionych kosztów podatkowych pozostaje bez wpływu na fakt, iż ma ona charakter pomocy państwa. Żądanie jej zniesienia, skierowane przez Komisję do władz francuskich, wskazuje zdaniem skarżących na to, że mamy do czynienia z ulgą podatkową. Skarżące zauważają również, że w niniejszym przypadku „dodatkowe koszty” zwolnienia od podatku VAT — z jakiego korzysta La Poste — w zakresie dotyczącym działalności SFMI-Chronopost, która jest otwarta na konkurencję, nie są związane z wypełnianiem misji publicznej.

- 185 Komisja zauważa, po pierwsze, że system podatkowy, któremu podlega La Poste jest systemem bardziej obciążającym aniżeli ten obowiązujący jej konkurentów. Argumentację tę wspierają dane przedstawione przez władze francuskie, które obliczają naliczony wobec La Poste podatek VAT niepodlegający zwrotowi na 274 mln FRF (41 771 030,72 EUR) i naliczony podatek od wynagrodzeń na 74 mln FRF (11 281 227,28 EUR) w 1993 r., co wynosi 352 mln FRF (53 662 054,07 EUR) łącznego obciążenia podatkowego La Poste. Komisja twierdzi, że konkurenci La Poste, którzy nie podlegają podatkowi od wynagrodzeń i mogą odliczyć podatek VAT, nie mają podobnych obciążeń.
- 186 Komisja podnosi, po drugie, że korzyść handlowa odnoszona rzekomo z powodu tego, iż klienci La Poste nie muszą płacić podatku VAT od usług przez nią świadczonych, nie ma w rzeczywistości miejsca. Komisja twierdzi, że nieopodatkowanie La Poste podatkiem VAT wyrównuje ulgę, z jakiej korzysta ona w zakresie podatku od wynagrodzeń, bowiem — jak dodaje Komisja — zgodnie z informacjami przekazanymi przez władze francuskie największa część obrotu La Poste (83,4%) osiągnana jest w drodze transakcji z klientami podlegającymi opodatkowaniu podatkiem VAT, którzy mogą odliczyć podatek zapłacony u konkurentów La Poste, lecz nie mogą odliczyć podatku od wynagrodzeń zawartego w cenach La Poste. Ten element kosztu ostatecznego jest zdaniem Komisji większym obciążeniem aniżeli obowiązek zapłaty kwoty podatku VAT, podlegającej odliczeniu, co jest niekorzystne dla La Poste pod względem handlowym.
- 187 Republika Francuska podnosi, że — w przeciwieństwie do twierdzeń skarżących, zgodnie z którymi „powszechna stawka podatku od wynagrodzeń wynika z dokładnych symulacji numerycznych rządu francuskiego pozwalających na osiągnięcie równowagi [...]” — stawka podatku od wynagrodzeń oraz odpowiednie progi jej zastosowania nie zostały określone w celu osiągnięcia równowagi wobec sytuacji przedsiębiorstw podlegających podatkowi VAT. Republika Francuska dodaje, że rozwiązanie takie byłoby niemożliwe do osiągnięcia w praktyce, biorąc pod uwagę krańcowo odmienne mechanizmy tych dwóch podatków. Ponadto, w celu utrzymania równowagi gospodarczej, każda zmiana w podatku VAT pociągałaby za sobą odpowiednią zmianę w podatku od wynagrodzeń, co byłoby nierealistyczne.

- 188 Republika Francuska całkowicie zgadza się z argumentacją Komisji, zgodnie z którą La Poste nie ma przewagi konkurencyjnej z powodu zwolnienia od podatku VAT. Republika Francuska zauważa, że podatek od wynagrodzeń jest obciążeniem częściowo ostatecznym (podlegającym odliczeniu od podstawy opodatkowania podatkiem od przedsiębiorstw), podczas gdy podatek VAT podlega całkowitemu odliczeniu (podatek od podatku), a więc, w odpowiednim przypadku, podlega zwrotowi. Republika Francuska stwierdza więc, że obciążenia La Poste są zwiększone wskutek płacenia podatku od wynagrodzeń oraz braku prawa do odliczenia od kosztów zapłaconego podatku VAT.

Ocena Sądu

- 189 Skarżące w istocie twierdzą, że nawet gdyby wystarczyło uwzględnić jedynie koszty łączne poniesione przez La Poste wskutek udzielenia SFMI-Chronopost wsparcia logistycznego i handlowego — co zresztą kwestionują — koszty te byłyby niższe od kosztów poniesionych przez przedsiębiorstwo prywatne, ponieważ La Poste może świadczyć te same usługi po niższych kosztach, będąc zwolniona od podatku VAT i podlegając obniżonej stawce podatku od wynagrodzeń.
- 190 W tym względzie wystarczy stwierdzić, że wyrok Trybunału stawia jedynie wymóg, by koszty poniesione przez przedsiębiorstwo publiczne zostały wynagrodzone przez jego spółkę zależną. Trybunał nie czyni zatem rozróżnienia w kwestii, czy koszty te są mniejsze od kosztów spółek działających w normalnych warunkach rynkowych. W konsekwencji, w świetle wyroku Trybunału, nawet założenie, że część kosztów La Poste jest subwencjonowana w drodze rozwiązań podatkowych wskazanych przez skarżące, nie ma wpływu na badanie istnienia pomocy państwa, ponieważ w opinii Trybunału wystarczy pokrycie kosztów poniesionych wskutek udzielania wsparcia logistycznego i handlowego.

191 Z powyższego wynika, że zarzut trzeci należy odrzucić w zakresie, w jakim oparty jest on na pośredniej korzyści odniesionej przez SFMI-Chronopost dzięki rzekomym ulgom podatkowym La Poste.

W przedmiocie kosztów

192 W wyroku Sądu Komisja została obciążona własnymi kosztami i kosztami poniesionymi przez skarżących w 90%. Interwenienci zostali obciążeni własnymi kosztami.

193 Trybunał zastrzegł w swym wyroku, że rozstrzygnięcie o kosztach nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie. Do Sądu należy więc orzeczenie w niniejszym wyroku o kosztach postępowania w obydwu instancjach, zgodnie z art. 121 regulaminu.

194 Zgodnie z art. 87 § 3 regulaminu, w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań każdej ze stron, Sąd może postanowić, że koszty zostaną rozdzielone albo że każda ze stron poniesie własne koszty. W niniejszym przypadku, w ramach postępowania po przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, żądania skarżących zostały w większości uwzględnione.

195 Wyrazem słusznej oceny okoliczności sprawy będzie więc decyzja o obciążeniu Komisji własnymi kosztami oraz kosztami skarżących w 75%, z wyłączeniem

kosztów poniesionych wskutek interwencji przed Sądem i Trybunałem. Strony skarżące zostają obciążone pozostałą częścią własnych kosztów poniesionych w postępowaniu przed Sądem i Trybunałem.

- ¹⁹⁶ Republika Francuska, Chronopost i La Poste, które wstąpiły do sprawy w charakterze interwenientów, zostają obciążone własnymi kosztami poniesionymi w postępowaniu przed Sądem i Trybunałem na podstawie art. 87 § 4 akapit pierwszy i akapit trzeci regulaminu.

Z powyższych względów

SĄD (trzecia izba w składzie powiększonym)

orzeka, co następuje:

- 1) **Stwierdza się nieważność decyzji Komisji 98/365/WE z dnia 1 października 1997 r. w sprawie pomocy przyznanej SFMI-Chronopost przez Francję w zakresie, w jakim stwierdza, że ani wsparcie logistyczne i handlowe udzielone przez La Poste swojej spółce zależnej SFMI-Chronopost, ani przeniesienie klientów usługi Postadex nie stanowią pomocy państwa na rzecz SFMI-Chronopost.**
- 2) **Komisja zostaje obciążona własnymi kosztami oraz kosztami skarżących w 75%, z wyłączeniem kosztów poniesionych wskutek interwencji przed Sądem i Trybunałem.**

- 3) **Strony skarżące zostają obciążone pozostałą częścią własnych kosztów poniesionych w postępowaniu przed Sądem i Trybunałem.**

- 4) **Republika Francuska, Chronopost i La Poste zostają obciążone własnymi kosztami poniesionymi w postępowaniu przed Sądem i Trybunałem.**

Jaeger

Tiili

Azizi

Cremona

Czucz

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 7 czerwca 2006 r.

Sekretarz

Prezes

E. Coulon

M. Jaeger

Spis treści

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu	II - 1540
Przebieg postępowania po przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania	II - 1548
Żądania stron po przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania	II - 1550
Co do prawa	II - 1551
1. Uwagi wstępne	II - 1551
2. W przedmiocie zarzutu opartego na naruszeniu obowiązku uzasadnienia	II - 1554
Argumenty uczestników	II - 1554
Ocena Sądu	II - 1558
Przypomnienie orzecznictwa w zakresie uzasadnienia	II - 1558
W przedmiocie zakresu kontroli przestrzegania obowiązku uzasadnienia w niniejszym przypadku	II - 1561
W przedmiocie uzasadnienia zaskarżonej decyzji dotyczącego dodatkowych kosztów zmiennych poniesionych wskutek udzielenia wsparcia logistycznego i handlowego	II - 1562
W przedmiocie uzasadnienia dotyczącego odpowiedniego wkładu w koszty stałe wynikające z wykorzystywania sieci pocztowej	II - 1567
W przedmiocie uzasadnienia dotyczącego właściwej wysokości zwrotu kapitału własnego	II - 1568
W przedmiocie uzasadnienia dotyczącego ogólnego pokrycia kosztów	II - 1569
W przedmiocie konieczności szczegółowego uzasadnienia	II - 1570
3. W przedmiocie zarzutu opartego na błędnej interpretacji pomocy państwa	II - 1572
Uwagi wstępne	II - 1572
	II - 1599

W przedmiocie błędnej interpretacji pojęcia normalnych warunków rynkowych	II - 1573
W przedmiocie zastosowania metody ekstrapolacji retrospektywnej	II - 1573
— Argumenty uczestników	II - 1573
— Ocena Sądu	II - 1577
W przedmiocie nieuwzględnienia niektórych elementów pojęcia pomocy państwa	II - 1583
W przedmiocie przeniesienia klientów usługi Postadex	II - 1583
— Argumenty uczestników	II - 1583
— Ocena Sądu	II - 1586
W przedmiocie wizerunku marki La Poste	II - 1589
— Argumenty uczestników	II - 1589
— Ocena Sądu	II - 1591
4. W przedmiocie zarzutu opartego na oczywistych błędach w ocenie i niedokładnych ustaleniach faktycznych	II - 1592
Uwagi ogólne	II - 1592
Argumenty uczestników	II - 1592
Ocena Sądu	II - 1595
W przedmiocie kosztów	II - 1596